

DIALOG

Kresťanský diskusný mesačník

XII. ročník ● 12/2019

O B S A H

Piesne 4
Ján Rosa Rosenberg

Rozhovor 6
ROZHOVOR SO ŽIVLAMI
J. a J. Belišovci/B. Piatko

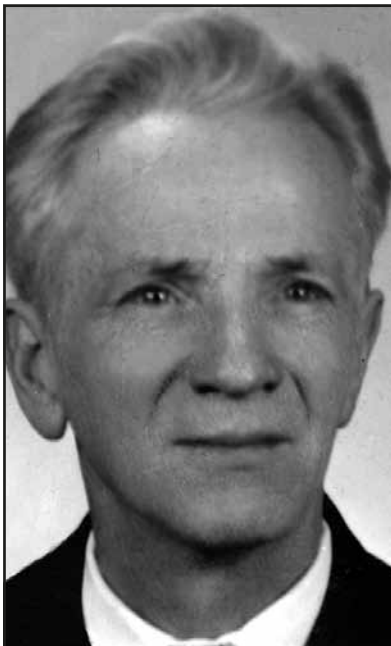
Úvaha 11
NEBUĎTE USTAROSTENÍ
J. Stupka

Téma 12
ČASY SA MENIA...
MILAN JURČO
M. Jurčo, M. Čičel,
M. Kaillingová,
J. Komrska, M. Uhlíková

Misia 25
NOVINKY
OD LACHOVCOV
R. Lacho
EVANJELIUM PRE
NAJCHUDOBNEJŠÍCH
L. Borková

Na margo dní 30
TRADIČNÉ VIANOČNÉ
ZAMYSLENIE
Miroslav Kocúr

RELAX 31

Ján Rosa Rosenberg
1909–1989
Hudobný skladateľ
a sociálny pracovník
Str.4

Milan Jurčo
1929–1989
Básnik a kazateľ
Str. 12

Časopis Dialóg vychádza s podporou Cirkvi bratskej,
ale obsah jednotlivých príspevkov nevyhnutne nevyjadruje
duchovné presvedčenia Cirkvi bratskej.

Pri zborových objednávkach je odporúčaná predajná cena do 2,20 €,
(podľa zborových dotácií)

Individuálne objednávky: cena + poštovné
PRIVÍTAME VAŠU POMOC, KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET:
IBAN: SK7611000000002621041859, BIC: TATRSKBX, VS: 2019

Redakčná rada: Štefan Markuš (predseda), Tibor Máhrík, Bohuslav Piatko, Rastislav Šteško,
Šéfredaktor: Bohuslav Piatko, bpiatko@swanmail.sk, **Jazyková úprava:** Dagmar Balková

Dizajn a grafické spracovanie: Martin Piatko
Sídlo vydavateľa: Živnostenská 2, 811 06 Bratislava, IČO: 35 757 43

Adresa redakcie: Sadová 28, 900 51 Zohor, č. tel.: 0903 474 142,
e-mail: svatava@swanmail.sk, web: www.dialog.cb.sk

Vydavateľ: Media Svatava, spol. s r.o. **Vyšlo:** 13. 12. 2019 **Tlač:** Express tlač

1. strana obálky: Foto: Jaroslav Beliš - Korálky

Zadná strana obálky: Foto: B. Piatko - Vianočný stromček

EV: 2670/08 **ISSN:** 1337-6985

MATKA NÁŠHO PÁNA

RASTISLAV BETINA
(Kazateľ CB v Košiciach)

V šiestom mesiaci poslal Boh anjela Gabriela do galilejského mesta Nazareta, k panne zasnúbenej mužovi menom Jozef, z domu Dávidovho. Meno panny bolo Mária. Keď vošiel k nej, povedal: Raduj sa, milosti plná, Pán s tebou. Ona sa zarazila nad jeho rečou a rozmýšľala, čo tento pozdrav znamená. Anjel pokračoval: Neboj sa, Mária, našla si milosť u Boha. Hľa, počneš, porодиš syna a dáš mu meno Ježiš ... Na to Mária odpovedala: Som služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova. A anjel od nej odišiel. (Lk1, 26–31, 38)

Čo vieme o Ježišovej matke? Jej meno, bydlisko a meno jej snúbenca. Inak nič. Radi by sme o nej vedeli niečo viac. Biblia však zastiera Máriinu minulosť a život dôsledným mlčaním. To mlčanie má svoj význam. Ono chce umlčať i nás, aby sme sa nepýtali na to, o čom Biblia mlčí. Z pohľadu Biblie totiž nie je dôležité, aká bola Mária doteraz. To dôležité začína až teraz, keď k nej prichádza Boží posol. Rozhodujúci moment v živote človeka nastáva vo chvíli, keď Boh vstúpi do jeho života. Čo bolo pred tým, pre Boha nie je ani dôležité, ani rozhodujúce. Naša minulosť nie je pre neho ani prekážkou, ani pomocou. Môžeme mať za sebou všeličím pošpinenú minulosť, za ktorú sa hanbíme. Ale to pre Boha nie je prekážkou, aby s nami vstúpil do rozhovoru. Môžeme mať za sebou zdanlivo bezúhonnú minulosť, na ktorú sme hrdí. Ale to pre Boha nie je žiadnou pomocou v jeho konaní s nami. Kompromitujúca minulosť nás neznevýhodňuje a prikladná minulosť nás nezvýhodňuje. Lebo, keď Boh vstúpi do nášho života, nemá na čo pri nás nadviazať. Preto on vždy začína od začiatku.

Čím Boh začína svoje dielo v živote človeka? Tým, čím začal i pri Márii, svojou milosťou: *Raduj sa, obdarená milosťou!* (R) Tu máme odpoveď, prečo sa práve Mária stala matkou nášho Pána. Vysvetlenie nehľadáme v Márii, ale v Bohu: *Neboj sa, Mária, našla si milosť u Boha.* Čo znamená nájsť milosť u Boha? Prečítajme si to obrátene: Milosť našla teba, milosť našla Máriu. Milosť nie je ani odmena, ani vyznamenanie. Milosť je práve preto milosťou, že sa nedá zaslúžiť. A tak ako Márii, ani nám sa nič lepšie v živote nemôže stať ako to, keď nás nájde milosť. Milosť, ktorú sme nehľadali, ale ktorá našla nás. Mária sa práve dozvie, že jej telo sa stane bránou, cez ktorú Boží Syn vstúpi ako dieťa na javisko ľudských dejín. Ako prijme túto správu? *Som služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova.* Toto je Máriino áno na Božie áno: Boh povedal svoje áno mne tým, že mi udelil svoju milosť. Preto i ja chcem povedať svoje áno jemu tým, že mu dám k dispozícii svoj život.

Povedať áno Bohu však znamená povedať nie sebe. V našom živote musí niekomu, alebo niečomu patriť naše áno. A niekomu, alebo niečomu zas musí patriť naše nie. Ak poviem áno sebe, tým som povedal nie Bohu. Ak poviem áno Bohu, nedá sa to inak len za cenu toho, že poviem nie sebe. *Som služobnica Pána, to je Máriine áno Bohu. Ale i Máriino nie sebe.*

V akej situácii to Mária hovorí? Je zasnúbená, so svojim snúbencom plánujú spoločnú budúcnosť. A zrazu je všetko ohrozené, jej vzťah, jej manželstvo, jej poveseť, jej budúcnosť. Veď ktorý chlapec uverí svojmu dievčaťu, že počala zo Svätého Ducha?! Mária je tak volaná k tomu, aby obetovala všetky svoje plány, túžby a nádeje. Celú svoju budúcnosť. V takej situácii povie Bohu svoje áno.

My máme svoje predstavy o tom, ako prežijeme svoj život. V tom lepšom prípade máme v našich plánoch miesto i pre Boha. Ale Boh nikdy neprijme miesto v našich plánoch, miesto, ktoré sme mu my určili. Mária sa dozvedá, že Boh má pre ňu miesto vo svojich plánoch. Že v nich i s ňou počíta. A to je oveľa slávnejšie ako počítať s Bohom vo svojich plánoch. To je ponuka, ktorá sa neodmieta.

Pane, pomôž nám na Tvoje áno voči nám odpovedať naším áno voči Tebe! ■

Ja dvíham oči k horám

Žalm 121, Jana Nagajová

Ján Rosa, harm. Ewald Danel

1. Ja dví - ham o - či k ho - rám. Kde mô - žem po - moc nájsť? Či
 2. Môj stráž - ca nik - dy ne - spí, on bdie, keď hro - zí pád, je
 3. Dar vie - ry on mi dá - va a svie - cu svo - jich slov i

nie - kto pôj - de so mnou a stí - ši ties - ne hlas a stí - ši ties - ne hlas?
 stá - le pri mne blíz - ko a vie ma za - cho - vať a vie ma za - cho - vať.
 ná - dej, s ním že pre - jdem aj tma - vou do - li - nou, aj tma - vou do - li - nou.

Ako inak, ak nie ukážkou z piesňovej tvorby ujčeka Rosu, si pripomenúť 130. výročie jeho narodenia a 30. výročie úmrtia. V piesňovej tvorbe vyryl asi najhlbšiu brázu v histórii Cirkvi bratskej. V dodnes používanom Kresťanskom spevníku je z jeho autorskej dielne rovných 100 piesní. (red.)

Kriste, prijmi ma

Jana Nagajová

Ján Rosa, harm. Ewald Danel

1. Kris - te, prij - mi ma, Kris - te, prij - mi ma; Pa - ne môj, si je - di - ný,
 2. Z du - še zmý - vaš hriech, z du - še zmý - vaš hriech; zno - va smiem byť čis - tej - ší,
 3. Vďač - ne spie - vať chcem, vďač - ne spie - vať chcem: Ty si mo - jou zá - chra - nou,

Pa - ne môj, si je - di - ný, kto mi ná - dej dá, kto mi ná - dej dá.
 zno - va smiem byť čis - tej - ší a - ko bie - ly sneh, a - ko bie - ly sneh.
 ty si mo - jou zá - chra - nou, Pa - ne, d'a - ku - jem, Pa - ne, d'a - ku - jem.

JÁN ROSA – ROSENBERG

(1909–1989)

S Jánom Rosom som sa stretávala v Bratislave ešte ako 13-ročné dievča v časoch, keď sa tvoril súčasný Kresťanský spevník. Bol mi blízky, volala som ho ako mnohí ďalší „ujček Rosa“. Vždy som si od neho niesla domov, do Ružomberka, rukou prepisované piesne. Bol pre mňa autoritou, výrazne ma ovplyvnil aj pri rozhodovaní, na akú školu sa hlásiť, takže, vďaka nemu som neskôr išla študovať do Bratislavy. Uvádzané dve piesne sú typické molovou meditatívnou melodikou, lebo Ján Rosa mal blízko k slo-

venskej ľudovej piesni. Prvú z nich sme objavili v českom detskom spevníku *Chvalme Pána* pod číslom 97 s textom Márie Rafajovej. Druhá sa nachádza v Kresťanskom spevníku pod číslom 521 s textom Ľudovíta Fazekaša.

Pretože som Jána Rosu zažila nielen v rokoch, keď bol plný sily, ale aj v jeho vážnej chorobe, túžila som sa zjednotiť s ním aj s textami, ktoré vyjadrujú jeho prosby a hovoria o nádeji, ktorej sa držal do konca svojho života. **(Za SPS Jana Nagajová)**

„Deti moje, čo to žijeme,“ charakteristická otázka „ujčeka Rosu“ spojená s položením ruky na predlaktie a najmä dlhým-predlhým uhrančivým očným spojením intenzity detektoru lži... Intenzívne, pravdivé, hlboko prežívané. „Joooj, Ewald, mali sme ju dať do spevníka,“ povedal so slzami v očiach, keď počul zbor a orchester z Hornej Suchej spievať obľúbenú pieseň mojej mamy *Jordánom diaľ a diaľ letí čln* (Piesne sionské 305).

Určitý čas som býval denne v modlitebni na Cukrovej. Ujček usilovne pracoval na revízii Kresťanského spevníka. Z jeho kancelárie sa ozývali neidentifikovateľné blúdivé zvuky v tenorovej polohe. Keď stíchli, otvorili sa dvere a ujček prišiel za mnou

s jednoznačnou prosbou o kritické ohodnotenie: „Ewald, a prisne, päťorku!“ Keď som ho upozornil, napríklad, na veľký rozsah piesne pre spoločný spev, alebo komplikovanú harmonizáciu, ujček jednoznačne skonštatoval: „Musia sa namáhať!“

Obedovával v byte o poschodie vyššie u Komrskovcov. No často odmietal jesť, lebo nemal čas. Tak ho Daniel prehodil cez rameno a odniesol ku stolu. Takto sa podarilo extra štíhleho ujčeka zachrániť pred vyhľadovaním kvôli množstvu rôznorodej užitočnej práce, ktorú tento mimoriadne fajn „ujček“ pre cirkev – pre nás vykonal.

(Ewald Danel: Čriečky zo života s Jánom Rosom)

ROZHOVOR SO ŽIVLAMI

Zhovárал sa BOHUSLAV PIATKO.

Foto: ARCHÍV BELIŠOVCOV

Rozprávali ste sa už so živlami? Prirodzenými, úsmevnými, v tej chvíli trochu nachladnutými, ale živlami... Belo mi k nim vysvetlil cestu takto: „Nájdeš to ľahko. Bývame v Dúbravke, je to medzizáhradková ulička, nespevnená, momentálne blatistá, okrem nej je všetko kultivované. Tešíme sa na teba, nie na ten rozhovor“. Samozrejme, že som to nenašiel. Navigácia ma priviedla nad záhrady, nie medzi záhrady. V diaľke cez ploty som síce videl „dvadsiatku“, čo malo byť podľa inštrukcií číslo domu môjho cieľa, ale cestu k nemu som nevedel objaviť. Napokon sme s telefónmi v ruke, v šere, s Belom do seba takmer narazili.

Tak môžu žiť iba živly, napadlo mi, keď sme kráčali záhradou k domu – uprostred niekoľkotisícového panelákového sídliska v divočine záhrad rozprávková chalupa... Presnejšie dom, ale k nim dvom sa mi skôr hodilo: chalúpka. Kto v dnešnej dobe žije v takejto prírode medzi panelákmi, môže byť len človek – živel. Ale, sú dvaja – tak živly. S deťmi štyria. Asi preto sú takými výraznými osobnosťami. Menujú sa **JANKA a JAROSLAV (BELO) BELIŠOVCI**. S Belom ma zoznámil Daniel Pastirčák, keď som hľadal umeleckého grafika, ktorý by nám občas robil obálky Dialógu. Janka (to som ešte nevedel, že sú manželia) hrávala a hráva na klavíri v Kaplnke.

Nedá mi začať inak, ako otázkou – ako sa toto všetko začalo? Najskôr manželstvo... Ako vznikli títo Belišovci?

Janka: Poznali sme sa dlho. Belo bol spolužiak môjho brata Daniela (Pastirčáka). Bola som dievčatko a on chodieval k nám na návštevy. Mal dlhé vlasy a keď prišiel, vždy sa vrhol k platniam, ktoré sme mali a veľa toho nenašiel. Jednoducho – kamarát staršieho brata.

Belo: To bolo už po mojom obrátení...

Janka: ...Áno... ale ani neviem, ako to mám vyrozprávať, lebo sme sa tak dlho poznali, že by to bolo na dlhé rozprávanie... Keď začal k nám chodiť, mala som, tuším, 14 rokov a Belo bol o hodne

starší, takže som ho ani nezaradila do okruhu môjho dievčenského záujmu.

Belo: Janka je o 9 rokov mladšia..

Tak to ani nie je až taký veľký rozdiel...

Janka: ...v štrnástich je...

Belo: Veď som sa ani neponáhľal. Vydržal som 5 rokov, až potom som ňa oslovil, či by si nechcela so mnou chodiť... A ty si povedala, že nie. Tak som sa stiahol a po ďalších 2 rokoch som ňa opäť oslovil s tou istou otázkou a dostal som tú istú odpoveď. Neškôr sme začali spolu robiť divadlo, opäť sme sa viacej stretávali, viacej rozprávali a spoznávali sa... Vtedy tak nejako preblesklo medzi nami na inú nôtu ako bola

tá kamarátska... bolo to úplne prirodzené, akoby to na nás čakalo. Aj po tretí raz bola otázka tá istá, len odpoveď bola „áno“. A do mňa vstúpil pokoj, aký som predtým asi ani nezažil.

Janka: Mne to spočiatku celé pripadalo také čudné... veď keď dvaja mladí začnú spolu chodiť, tak sa to nemá povedať takto oficiálne... Má to prísť spontánne, ísť spolu do kina, na prechádzku, držať sa za ruky a nechať to prísť. Tieto Belove seriózne „pozvania“ do chodenia ma desili. Nechápala som vtedy, prečo treba najskôr oznámiť svoje čestné úmysly... bola som príliš mladá a to mi pripadalo ako ponuka na manželstvo... Veď ja som chcela

ešte žiť a nie sa uväzovať... a trochu romantiky... Ešte aj keď sme spolu chodili a už to smerovalo k manželstvu, sa vo mne ozývalo akési poplašné zariadenie – ešte nie, ešte ma nezáväzujte, je mi takto dobre, nechcem skončiť tento pohodlný slobodný život.

Napriek tomu, tu sa skončilo naše kamarátstvo a začalo sa naše manželstvo, pár mesiacov pred revolúciou v 89.

Belo, keď Janka rozprávala, vykĺzlo z teba, že to bolo po tvojom obrátení. Je obrátenie taká výrazná hranica v tvojom živote, že ešte aj vzťah so svojou manželkou viažeš na „pred“ a „po“?

Belo: Som z katolíckeho prostredia a chodil som aj do kostola. Tak do pätnástich rokov. Asi v tom veku som prestal a rodičia na mňa netlačili, rešpektovali moje rozhodnutie. Predtým som chodil aj na náboženstvo, ale vôbec ničomu som nerozumel. Nič mi to nehovorilo. Kto vie, ako by sa môj život vyvíjal, keby som nestretol Daniela Pastirčáka. Nie že by ma oslovil svojím vyznaním, oslovil ma svojou pravdivosťou. Neskôr ho vyhodili zo školy kvôli výstave, ktorú som s ním robil, a potom sme sa stretli asi až o dva roky náhodou v Prešove. Rozprávali sme sa a on mi povedal, že uveril v Boha a rozprával mi o svojom novom živote. Priznám sa, bol to pre mňa šok. Namiesto do kina, kam som mal zamierené, sme išli k nemu domov a rozprával a rozprával a rozprával, až ma z toho rozbolela hlava. Povedal som mu, aby mi dal nejakú tabletku proti bolesti a nejakú literatúru, aby som porozumel. On potom odišiel do Bratislavy a ja som čítal a čítal a čítal a jeden večer som sa začal modliť, prvýkrát v živote...

Ako ti to napadlo – modliť sa...?

Belo: Silno ma oslovili niektoré biblické texty a v tom duševnom rozpoležení, v ktorom som bol, som sa zrazu mal čoho chytiť.

Jana Belišová (1965) vyštudovala etnológiu a hudobnú vedu na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. V súčasnosti pracuje na Katedre muzikológie FiF UK a je riaditeľkou občianskeho združenia Žudro. Je autorkou viacerých projektov, ktoré sa venujú rómskej hudbe. Výstupy projektov *Phurikane gila* (starodávne rómske piesne), *Hojna nejna* (tanečné rómske piesne), *Karačoňa* (rómske vianočné piesne), *Odi kaľi mačkica* (rómske detské piesne), *Neve gila* (nové piesne), *Šun, Devla, šun tu man* (Počúvaj ma, Bože), *After Phurikane* (tvorivý dialóg medzi rómskymi a nerómskymi hudobníkmi a spevákmi), *Phuterdo Ore* (spoločný hudobný projekt nórskych hudobníkov z Kitchen Orchestra, rómskych hudobníkov zo Slovenska a Ivy Bittovej) sú antológiu piesní, CD-čka, DVD-čka, dokumentárne filmy, koncerty, výstavy, články a prednášky. Je producentkou niekoľkých dokumentárnych filmov: *Cigarety a pesničky* (2010), *Zvonky šťastia* (2012), *Ťažká duša* (2017) a 25 dokumentačných videí *Šilalo paňori* (2017).

Je členkou International Council for Traditional Music.

V roku 2011 získala ocenenie Kultúrna udalosť roka – anketa SME – za koncertné podujatie „Cesta domov – Dromeha khere“.

Jaroslav Belo Beliš (1956) sa narodil v Kapušanoch pri Prešove. Vyštudoval SUPŠ v Košiciach. Žije a pracuje v Bratislave.

Samostatne vystavoval v rokoch 1989–2014 v Bratislave, Košiciach, Pezinku a v Kanade.

V roku 1989 získal v Ríme cenu na medzinárodnej súťaži v akvarele *Fondazione Sinaide GHI*.

Putovná výstava „Phurikane gila“ (2002–2007).

V rokoch 1987 a 1988 sa zúčastnil aj na 2 kolektívnych výstavách.

Ilustroval viacero kníh domácich i zahraničných autorov.

Pochopil som, že som nič, prach vo vesmíre a zároveň pri tej modlitbe vedomie, že mám nesmierne hodnotu v nikom a v ničom inom, len v Bohu.

Zlaskol som sa, že ten pocit alebo skôr vedomie toho zážitku odíde. Kontakt s Danielom som nestratil, občas sme si napísali niekoľko dôležitých vecí ohľadom viery. Napokon som sa rozhodol presťahovať sa do Bratislavy. Bolo to pre mňa prostredie, kde som sa cítil byť naozaj doma a prijatý.

Príste k Bohu pri čítaní Biblie a kresťanskej literatúry, sám na posteli... to sa nestáva každému... Zostalo ti to?

Belo: Samozrejme, pochybnosti okolo mňa lietali a lietajú. Pre mňa bolo najťažšie prelúskat sa cez pochopenie bohorovnosti Krista – že človek je Bohom. Nechcel som to prijať, ale nenašiel som žiadne argumenty, ktoré by tento fakt vyvrátili. Jednoducho – evanjelium svätého Jána ma prevälcovalo.

Keď sa už o tom rozprávame, Janka, ty si bola veriaca od nepamäti?

Janka: Nie. Plynulo veriaca som nebola ani ja. Musím povedať, že Daniel to mal so mnou ťažšie ako s Belom. Asi to tak býva s tými, ktorým sa viera podáva na podnose od detstva. Strašne veľa som toho o Bohu počula, bolo toho toľko, že sa to premenilo len na slová, ktoré postupne začali plynúť okolo mňa. Trvalo tri roky, kým si slová opäť našli cestu do mňa. Takmer na hodinu viem, kedy táto premena prišla. Asi je to pre mnohých nepochopiteľné, najmä pre tých, čo sa k viere prehrýzajú postupne a možno ani nikdy nezažili takúto premenu. Som za to vďačná, bolo to ako keby všetky pubertálne depresie a smútky zmizli. Zrazu sloboda. A iný človek.

Tu môžeme aj my skončiť krátku prechádzku vašou biografiou a vydať sa na pre-

chádzku vašou tvorbou. Mne celé toto prostredie u vás a okolo vás pripadá tak trochu živelné. Aj vaše životné cesty majú viac nádych živelnosti ako krácanie po vychodenom. Rómovia sú pre mnohých nespútaná živelnosť. Janka, ty sa venuješ rómskemu etniku, presnejšie, rómskej hudbe. Príroda je sama o sebe živelná, to sú, Bello, tvoje land art-y. Dosť mi to zapadá do seba. Takže, Janka, prečo Rómovia a ich hudba?

spomienky z raného detstva, keď som chodila k babke na dedinu. Bola tam strašná nuda, nemala som tam žiadne kamarátky, ale bola tam rómska osada. A tam bolo detí neúrekom. A tak som sa celé prázdniny prehrala s nimi. Potom však prišli rôzne životné udalosti, takže som z toho na čas vypadla. Keď som sa vracala z rodinných povinností do pracovného života, Milan Čičel z nášho zboru CB v Bratislave mi podal taký malý výstrižok z novín, kde stálo: Open Society Institut Bu-

s róm-skými hudobníkmi a spevákmi, a potom pribudli aj iní hudobníci a začali sme pracovať na naozaj vážnych hudobných projektoch. Vznikol súbor After Phurikane (čo je akýsi dialóg rómskych a nerómskych hudobníkov. Spojili sme sa s Michalom Kaščákom (Pohoda bola v tých časoch ešte len v plienkach). A potom už projekty nasledovali jeden za druhým, momentálne pracujeme na medzinárodnom projekte s Ivou Bittovou, nórskou kapelou Kitchen orchestra a viacerými amatérskymi a profesionálnymi hudobníkmi zo Slovenska.

Belo, aby sme ostali pri živloch – land art. Asi by som to preložil „umenie zeme, prírody“. Prečo jednoducho nemáš v ruke štetec a pred sebou plátno?

Belo: Boli – aj štetec, aj plátno, aj keramika. Ale posledných desať rokov robím už len land art a obrazopády – teda sklokoláže.

Už len názvy sú pre mňa mimo pravidiel – živly..

Tak – land art...

Belo: Naša dcéra Johanka mala veľmi ťažký úraz. Prežila to. A ja som sa chcel poďakovať Bohu, išiel som do svojho rodiska, k jednej veľkej skale, kde sme sa ako deti hrávali, a tú skalu som pokreslil kriedami. To bola moja modlitba vďaka. A zrazu som si uvedomil, že umenie sa dá robiť priamo v prírode. To je plátno – zem, hory, ročné obdobia... a technika – práca s blatom, kameňmi, s listím i snehom, s drevom, vodou... jednoducho so všetkým, čo v prírode nájdete. Je to veľmi krehké, veľmi pominuteľné... neraz sú to len okamihy: príde dážď – zmyje, príde slnko – roztopí, príde vietor – rozfúka.

Čakal by som, že keď umelec tvorí, tak chce, aby ho dielo prežilo... Tento druh umenia asi o sto rokov nebudú ľudia obdivovať v galériách... prečo to robíš?

Janka: Študovala som etnológiu v časoch, keď ešte boli peniaze na výskumy. A tak nás povinne hnali každé leto do terénu niečo skúmať. Niektorí dostali kroje, iní architektúru, ďalší remeslá, ja som hrala na klavíri, a tak mi prischla hudba. Priznám sa, že ma to veľmi neoslovilo – slovenská ľudová hudba. Nie že by sa mi nepáčila, ale mala som pocit, že tam už bolo povedané a zozbierané všetko. A pri jednom takom prieskume na Gemeri som sa stretla so skupinou rómskych dievčat. „Vy mi niečo zaspievajte“, povedala som im. Zaspievali a to bola taká sila, že ma to uchvátilo hneď na mieste. Prebudili sa vo mne aj

dapest dáva granty na rómsku kultúru. Nevyšlo to na prvý šup, ale založili sme občianske združenie a potom to už išlo. Nielen, že to išlo, ale výstupy boli veľmi úspešné a ja som sa zahrabala do rómskej hudby. Prišli festivaly, filmy, spolupráce s muzikantmi...

Takže nie si len zberateľka...?

Janka: Ja som etnomuzikologička, to znamená, že podstata mojej práce je naozaj zbierať, nahrávať, archivovať. Lenže mňa tie piesne a tí muzikanti tak očarili, že som si povedala, že to je škoda, aby som ich počula iba ja, že ich musia počuť aj iní. A tak sme začali koncertovať, najskôr len

Belo: Na fotkách prežije aj táto tvorba. A je to obrovský zážitok. Také majú byť zážitky – obrovské, ale prchavé. Je v tom akási mystika. Moja mama mala takéto životné krédo: Ži a rob tak, ako keby si mal žiť večne. Otec hlásal úplný opak: Prach si a v prach sa obrátiš. Gén týchto dvoch ľudí je vo mne. Paradox medzi zmyslom a nezmyslom. Land art je toho symbolom – krása a zmar v jednom. Vidiš, ako to vzniká a zároveň vidiš, ako to zaniká. Snívam o tom, že raz pôjdem po lese a nájdem takéto dielo niekoho. A budem prekvapený a budem sa strašne čudovať. Človek sa má stále čudovať. Mám pocit, že keď sa človek prestane čudovať, tak je po ňom. Čaro prekvapujúceho, tvorivého by nemalo v živote zaniknúť nikdy. Pán Boh všetko stvoril tak dokonale, že je stále čo objavovať a obdivovať. A ja to trochu štylizujem..

Ako to vzniká? Ideš po lese a bum – inšpirácia, ponuka na tvorenie...?

Belo: Ja sa bojím aj chodiť po lese, lebo ma tam prepádajú nápady a keby som ich realizoval, tak z lesa nikdy nevyjdem. Jednu vec som robil dva týždne. Našiel som obhorený kmeň topoľa, asi ho zrazil blesk. Navrátil som doňho desiatky dierok a do nich som povsádzal čerstvé halúzky. Zelené a červené. A ľudia okolo chodia a rozmýšľajú – takto to predsa nemohlo vyrásť... alebo mohlo...? Pre mňa je odmenou, keď sa ľudia prekvapene čudujú.

Janka, dočítal som sa, že „pôsobí už aj na akademickej pôde“. Predtým nebola akademická? Na tvojej webovej stránke som našiel množstvo titulov, monografií i vedeckých štúdií.

Janka: Na začiatku som fungovala v rámci občianskeho združenia, a to bolo dosť únavné. Z dačoho bolo treba aj žiť. A tak som sa na niekoľko rokov zastabilizovala v Ústave hudob-

nej vedy, kde sa mi darilo spájať „akademickosť“ s tým, čo ma baví. Robila som síce projekty, ktoré som chcela, no všetky tie projekty (filmy, knihy, koncerty) môžu mať neviem aký ohlas vo verejnosti, v kultúrnej obci, ale v akademickom prostredí je to len umiestnenie na najnižších priečkach popularizácie. No aj toto obdobie končí, lebo som začala prednášať na katedre muzikológie etnomuzikológiu a hudbu Rómov. Rómska hudba ako samostatný predmet na

Existuje aj rómska kresťanská hudba?

Janka: Áno, a je jej veľmi veľa. V súčasnosti je to asi najživšia vrstva v rómskej hudbe. Po roku 1989 sa mnohé cirkevné denominácie začali venovať pastoračii v rómskych komunitách a s aktívnym priklonením sa Rómov ku kresťanskej viere prišli aj piesne a hudba, ktorá je pre nich nesmierne dôležitá.

Ako ťa prijímajú tí, o ktorých je reč, teda Rómovia?

katedre neexistovala a bol by si prekvapený, tak ako som bola ja, aký je o ňu medzi študentmi záujem. A etnomuzikológia bola u nás zameraná predovšetkým na slovenský folklór, ja by som ten záber chcela trochu, možno aj trochu viac, rozšíriť o zahraničný folklór a mimoeurópsku hudbu. A tie práce, to sú výstupy z jednotlivých projektov, ktorých je vždy niekoľko. CD zachytávajú hudbu, DVD už aj celý kontext a prostredie okolo, knihy sú vedeckými monografiami a piesňovými zbierkami. Snažím sa tieto veci robiť tak, aby boli prístupné hocikomu, nielen odborníkom.

Janka: Vo všeobecnosti veľmi dobre. Možno povedať, že Rómovia sú senzitívni ľudia a keď vycítia, že prichádzate v dobrom, tak sú priateľskí a pohostinní. A za tie roky už mám s niektorými vytvorené hlboké priateľstvá.

A opäť výtvarné umenie – obrazopády, čiže sklokoláže... Sklokoláž si aj viem predstaviť, ale obrazopády...? A k tomu mená ako Dalí, Leonardo, Picasso, Benka...

Belo: Keď som pred desiatimi rokmi prestal malovať, malo to svoj dôvod. Zdalo sa mi, že všetko tu už bolo. A tak som si povedal, že idem recyklovať to, čo už

bolo. Nie je to v umení nič nové. Recyklácia má v umení svoju genézu. Napríklad renesanční umelci sa odvolávali na antické umenie a pretvárali ho. Nejde o dehonestáciu starej tvorby, ide o nový pohľad na staré umelecké diela v abstraktných štruktúrach. Vyberám si diela chronicky známych umelcov. Keď sa pozrieš na detail môjho sklíčka v obraze (mozaike, koláži), tak by si mal uvidieť, že je tam úlomok z Picasa, iné je asi Rembrandt... Len sú v inej štruktúre. Takže, vytváram zo starého nové.

Mám tam ako divák hľadať nejaký odkaz starého majstra, alebo to mám vnímať len ako, musím povedať, že oku veľmi lahodiace, nové dielo? Čo mi chceš povedať?

Belo: Ja sa stále pohybujem v kategórii – krása a zmar. Všetko sa raz rozpadne. Moje landarty hneď, diela starých majstrov možno po stáročiach. Snažím sa ukázať, že aj krása sa raz rozpadne, ale môže z nej vzniknúť nová krása. A vyvolať nový pocit. Takže, nehľadaj v týchto dielach odkaz da Vinciho ani posolstvo Rembrandta. Vnímaj novú krásu.

Vo všetkom by mal byť obsah.

Belo: Krása a zmar, to je obsah.

Videl som tvoju sklokoláž – Salvador Dalí: Obrazopád. A vôbec, tieto sklokoláže nazývaš obrazopády. Jeden termín lepšie ako druhý...

Belo: Tu nechám prehovoriť Daniela Pastirčáka, lepšie by som to nepovedal: „Čím sú odlišné tieto nové obrazy? Zo slávnych úlomkov: Bosch, Rembrandt, Klimt, Mucha, Brunovský... Známe diela sa premenili na trosky. Sú skartované ako nepotrebné, zbytočné, či podozrivé kroniky. Premenené na zdrapy skôr, ako ich stihol rozložiť čas. Sú zozbieranými pozostatkami zašlej slávy na smetisku zanikajúcej civilizácie? Autor sa ich nesnaží interpretovať, nesnaží sa zo starého materiálu skladať novotvar, necháva ho padať svojim obrazom bez nádeje na zastavenie? Iba konštatuje padanie, rozpad. Nesnaží sa nám nahovoriť nádej na blízke vzkriesenie. A predsa je v padaní obrazopádov čosi magické, zázračné. Cítim sa pred nimi ako dieťa hľadajúce dovnútra kaleidoskopu. Jediným svetlom je svetlo za obrazom, skryté tak, ako sú skryté lúče slnka za vitrážou chrámových oblokov.

(Úryvok z príhovoru Daniela Pastirčáka na vernisáži výstavy Land Art v Bratislavskej Dúbravke.)

Škoda, že ich nemôžeme uverejniť, lebo v čierno-bielom by to nebolo ono.

Takže záverečná otázka: Pred nami sú Vianoce. Ako ich prežívate?

Janka: Rada by som niekedy podľahla toľko spomínanému čaru a kúzlu Vianoc. Máme vždy toľko inej práce, že nie je žiadne pečenie, upratovanie, nákupy. Sme radi, keď na Štedrý deň môžeme vypnúť a prežívať chvíle oddychu. Hoci – odkedy je u nás moja mama, tak tá nás ťahá trochu na zem a k tradíciám. Takže Vianoce budú. ■

NEBUĎTE USTAROSTENÍ

Flp 4, 6 a 1Tim 2, 1

JÚLIUS STUPKA (Kazateľ BJB vo Vavrišove)

Neviem, či stále platí štatistika, v ktorej štyridsať percent ľudí si myslí: dobre nám bolo aj pred „nežnou revolúciou“. Akoby nám diktatúra proletariátu a s ňou hrubé porušovanie ľudskosti nám až tak ne prekážalo.

Zvrátené myslenie a povrchné reči na túto tému nás, kresťanov, dokážu, nepríjemne vyrušiť, ba viac, okradnúť o pokoj, vyvolávajú v nás nežiaduce emócie. V akej krajine to žijeme, ako len môžeme, ľudia takto rozmýšľať? Ale čím viac krútime hlavou nad biedou daného stavu, tým viac sa okrádame o možnosť, pre ktorú nás Pán Boh v krajine potrebuje.

Božia výzva v každom období, aj dnes znie: *Pre nič nebudte ustarostení, ale vo všetkom s vďakou predkladajte Bohu svoje žiadosti vo svojich modlitbách a prosbách.* (Flp 4, 6)

Ak sa budeme týmto zaoberať, ani nezbadáme, že sme sa ocitli medzi ľuďmi, ktorí síce slobodu berú, ale výzvy slobody – zodpovednosť, prácu, trvalú službu – prehliadajú a vôbec nepotrebujú. My kresťania vieme, ako sa k zodpovednosti v Kristovej slobode postavil apoštol Pavol: *Nie že by som už bol dosiahol, alebo že by som už bol dokonalý, ale sa ženiem, ak by som len aj mohol uchvátiť, k čomu som aj uchvátený Kristom Ježišom.* (F 3,12) Sloboda kresťanov vedie vždy k službe a ku konkrétnym činom. Čin, práca a služba lásky. Platí to v duchovnej oblasti, ale aj v rovine spoločenského života v našej krajine. Pracujte, slúžte si vzájomne skutkami lásky. Božia láska, (agapé) je obetavosť. Len Božia láska tvorivo – obetou obnovuje ľudskú rodinu.

Na inom mieste apoštol hovorí: *Predovšetkým teda napomínam, aby sa konali prosby, modlitby, príhovory a ďakovania za všetkých ľudí.* Často apoštolovu jasnú výzvu zľahčujeme, „modlitba.. modlitba..? Čo zmôže moja modlitba medzi rozhádanými stranickými zoskupeniami? A pričasto sa potom vzájomne trápime vetami: Keby už konečne prišla chvíľa, aby zdravé demokratické jadro našlo spoločnú reč a zjednotilo sa... Potom však spomalíme a možno sa rozhlíadneme po malých spoloč-

stvách našich cirkevných zborov... ba, ideme ešte hlbšie, spomenieme si na výzvy apoštolov, do čias, keď sa cirkev rodila. Koľko trpezlivej práce a Božieho milosrdenstva bolo treba zažiť a opakovane viesť ľudí k jednomyseľnosti. Diktátori zjednocujú ľudí píšťalkou a bičom. V slobodnej krajine sa zjednocujeme trpezlivým hľadaním spoločného dobra. Čo môžeme v demokracii odovzdať spoločnosti, ak to nebudú modlitby za všetkých, v našom prípade za služobníkov vo vysokom postavení. Pozerám sa na seba, s akou ľahkosťou si viem vyčleniť čas, napríklad, na sledovanie seriálu v TV. Ale čo urobím s vážnou výzvou evanjelia, vyčlením si čas k modlitbám?

Predovšetkým napomínam, aby sa konali prosby, modlitby, prímluvy a ďakovania za všetkých ľudí..., za všetkých vysoko postavených, aby sme tichým a pokojným životom žili..“ Denná modlitba za tých, ktorí sú vo svojom postavení možno viac atakovaní zvodom bohatstva, túžbou po sláve, aj trvalým pokušením sebecky zneužívať moc. Modlitba sa má stať našou dennou zodpovednosťou.

Modlitby presahujú hranice viditeľného, všetky kultúrne rozdiely medzi ľuďmi. Jednoduchý človek sa môže a má modliť za vysokopostaveného. Každý z nás môže modlitbou viery zodpovedne sledovať vývoj v krajine a prosieť o spravodlivé riadenie spoločnosti. Bolo by veľkým zlom, nechať sa popliesť šíreným bludom, že všetci kradnú a všetci klamú. Nie!! Taká je

výhovorka zlodejov. Evanjelium oslobodzuje, nie len od krádeže, ale tiež od sebamensšieho obohacovania na úkor blížnych – (dávajte a bude vám dané). A ďalej, či sme sa nepresvedčili, akým skvelým príbehom života je hovoriť si pravdu v láske? Byť voči sebe úprimní a pravdiví vôbec nie je naivitou.

Naopak vždy, aj vtedy, keď sa cítime byť slabí, overujeme si moc modlitby, prosíme a ďakujeme... *A tak aj Duch prichádza na pomoc našej mldobe. Lebo my nevieme, za čo sa máme modliť, ako náleží, ale sám Duch prihovára sa za nás vzdychaním nevysloviteľným.* (Rim 8, 26) ■

Madonna

MILAN JURČO

(11. 11. 1921– 15. 2. 1989)

Časy sa menia, hodnoty ostávajú?

Bratislavský zbor cirkvi bratskej usporiadal 9. novembra 2019 v modlitebni na Cukrovej konferenciu s názvom *Plus-mínus 30 rokov* s podtitulnou otázkou *Časy sa menia, hodnoty ostávajú?* Táto akcia bola príspevkom k hodnoteniu uplynulých 30 rokov od pádu komunizmu. Zároveň si však položila ambíciu pozrieť sa na to, aké výzvy prináša doba, v ktorej žijeme dnes a ako sa pripraviť na budúcnosť, v ktorej budú žiť naše deti. Chceli sme sa pri tom inšpirovať osobnosťou Milana Jurča, ktorého 30. výročie úmrtia sme si pripomenuli vo februári tohto roku. Konferenciu uzavrel hudobno-poetický večerný program s názvom *Cesta viery*, kde viacerí recitátori uviedli báseň Milana Jurča *Obetovanie Izáka* v úprave Kristíny Uhlíkovej.

Prednes dotvorili klavírne skladby v podaní Ivana Šillera.

Na ďalších stránkach si Milana Jurča pripomenieme ukážkami z jeho básnickej a kazateľskej tvorby a spomienkami tých, ktorých život jeho osobnosť výrazne poznačila. (Spomienky Milana Čičela a Jána Komrsku odzneli aj na konferencii.)

Foto:

archív rodiny Uhlíkovcov a B. Piatko (z konferencie)

Tak Boh miloval svet

Ján 3, 16

Radujme sa,
Dieťa sa nám narodilo,
Syn nám je daný!

Abrahám splasal,
Keď poznal deň Jeho slávy
Mojžiš vložil do toho dňa
Celú nádej Izraela,
Dávid bol s ním pri kríži,
Jób pri slávnom zmŕtvychvstani,
Izaiáš uvidel Slnko,
Ktoré nikdy nezájde.

Ručičky na hodinách ľudstva
Mínali stáročia
A pomaly sa blížili
Ku dňu Jeho príchodu.

Radujme sa!
Do dejín ľudstva
Nový prišiel čas,
Čas Božej milosti,
Čas prítomnosti Pána
Na posvätnnej pôde
Splnených prorociev!

Sláva na výsostiach Bohu
A na zemi pokoj,
A na zemi Božia láska,
A na zemi Božie slovo,
A na zemi pieseň spasenia.
Sláva na výsostiach Bohu!

Nebeski anjeli radostne zvestujú,
Nebeske vojsko poctu mu vzdáva,
Nebeske bytosti s nevýslovným plesaním
Otca na tróne chvália.
Hosanna Kráľovi!

Už v jasliach chudoby leží,
Už ho svätá matka v náručí drží,
Už bežia pastieri do Betlehema,
Už sa mu klaňajú mudrci východu,
Už vychádza slnko spravodlivosti.

Na zem prišiel jej Spasiteľ,
Jej najvyšší Kňaz.
Na zem prišiel Učiteľ večnosti,
Učiteľ všetkých národov a vekov.
Na zem prišiel jej Majiteľ,
Jej Vládca a Kráľ.

Narodil sa Kristus Pán,
Radujme sa!

VIANOČNÁ KÁZEŇ O MUDRICOCH MAT 2, 1-11

Narodil sa Kristus Pán, radujme sa, spievajme mu oslavné piesne!

Narodil sa Kristus Pán, bojme sa a zničme zvestovateľov! Spievali by ste takú pieseň? Iste nie. Ale keď sa Jeruzalem i kráľ Herodes dozvedeli o narodení Spasiteľa, zľakli sa. Tak nám to podáva Písmo. Prečo sa zľakli? Lebo počuli správu o narodení nového židovského kráľa. To sa nám nechce veriť. Že by sa kráľ Herodes niekoho zľakol? Človek s charakterom ukrutníka, o ktorom rímsky cisár Augustus povedal, že by bol radšej jeho domácim zvieraťom ako jeho synom, človek, ktorý usmrtil starého otca svojej ženy, svoju ženu a aj najvyššieho kňaza. Dal upáliť štyridsať žiakov vysoko vážených farizejov aj so svojimi učiteľmi. Mal deväť synov, z ktorých len traja prežili jeho smrť. Takýto človek že by sa zľakol? Áno, je to napísané v Matúšovom evanjeliu (2, 3). Despota sa zľakne vždy len vyššej moci, akú má on sám. Takáto vyššia moc sa priblížila k Jeruzalemu v podobe kráľovskej výpravy vládara východnej ríše. Aby sme všetkému lepšie porozumeli, podme do tej ríše východu. Ponúkam pritom takúto predstavu:

Každý kráľ vtedajšej doby mal okolo seba učencov, ktorí pozorovali hviezdy a podľa nich často kráľovi radili. V tú noc, keď sa nad betlehemskými pastvinami rozsvietilo nebo, v tú istú noc pozorovali kráľovskí hviezdári oblohu a videli obrazy, ktoré dobre poznali. A vtom sa to stalo. Na nebeskej oblohe zažiarila hviezda, čo svojím svetlom ovládla nebeskú oblohu. Predstavujem si, že medzi hviezdármi bol aj židovský učenec, veriaci človek, Simeon východu. Tomuto veriacemu Židovi dal Boh vedieť, že sa blíži spasenie Izraela. Keď teraz uvidel hviezdu, v úžase vykrikoval: V Izraeli sa narodil kráľ! Jeho dušu naplnil Duch Boží a on uvidel, že hviezda z Jakoba je ten Mesiáš, ktorého Izrael čaká (4M 24, 17). Vzrušenie jeho bytosti prešlo aj na ostatných hviezdárov. Nič podobné dejiny hviezdárstva nezaznamenali.

Tento výklad je viac ako pravdepodobný. Na základe úkazu novej hviezdy by pohanskí hviezdári nemohli dedukovať, že sa v Izraeli narodil nový kráľ. Musel byť medzi nimi veriaci Žid, ktorý poznal Božie proroctvá.

Ďalšie udalosti boli samozrejme a vyplývali z logiky deja. Židovský učenec spolu s ostatnými hviezdármi stojí pred kráľom a rozpráva mu dejiny

svojho národa, nad ktorým vládne veľký Pán neba i zeme. On dopustil, že Izrael je dnes v zajatí iných národov pre hriechy, ktoré proti Bohu konal. Pán Boh však vložil do svätých Písem proroctvá o príchode najväčšieho kráľa izraelských dejín. Tento kráľ obnoví slávu otcov a Židia budú mať najmocnejšie kráľovstvo sveta. A dnešný čas je to, v ktorom sa proroctvá plnia. Dosvedčuje to hviezda včerajšej noci, ktorá ohromila všetkých hviezdárov a vyvolala bázeň u všetkých ľudí, ktorí sa pozerali na oblohu. Kráľ sa rozhodol a bolo to rozhodnutie vládárskej múdrosti a opatrnosti. Ak je pravda, čo hviezdári hovoria, vyšlem k novému kráľovi pozdravné posolstvo. Nech vie, že som mu bol od začiatku naklonený.

Uskutočnili sa prípravy, určili dary, zostavila sa vojenská stráž pre bezpečnosť, aj znaky kráľovskej moci a slávy.

A teraz sa prenesme do Jeruzalema. Pred jeho hradbami hlasno znejú trúby posolstva kráľa východu. Zo všetkých strán sa zbiehajú ľudia a túto vznešenú výpravu odprevádzajú ku kráľovskému palácu. Učenec so symbolom kráľovského radcu nechá zrazu výpravu zastaviť a keď vidí okolo seba veľa ľudí, hlasno zvolá: *Kde je ten narodený kráľ židovský? Lebo sme videli jeho hviezdu na východe a prišli sme sa mu pokloniť.*

Kde je ten narodený kráľ židovský? Ľudia bledli a strácali dych. Strach vošiel do všetkých. Prišiel predpovedaný Mesiáš a my o tom nevieme! Ako je to možné? Vyhľadal Boh naše hriechy? Preto radcovi nik neodpovedá, ale ustrašene ho vedú ku kráľovskému palácu.

Sprievod zastane. Učenci zosadnú a ohlasujú veľiteľovi strážu svoj príchod. Prekvapený kráľ Herodes sedí na svojom tróne a nechce veriť vlastným ušiam. Vzdialený kráľ východnej ríše, o ktorého moci a sláve počul, mu posielal neočakávanú správu. Z výpravy vystúpi židovský učenec, rozlomí kráľovskú pečať a číta zvitky posolstva. Predstavujem si to posolstvo:

„Kráľ, ži na veku! Boh nebies i celého sveta poslal na našu oblohu takú jasnú hviezdu, akú nikto z hviezdárov nevidel. Potom nám zjavil, že je to hviezda izraelského kráľa, ktorého podľa proroctiev čakáte. Boh nám ďalej oznámil, že kráľ sa už v Izraeli narodil, aby obnovil ríšu Dávidovu, ktorá bude najmocnejšou na svete. Prijmi, kráľ, naše po-

zdravy a účasť na vašej radosti. Učenci, ktorí hviezdou videli, sa kráľovskému dieťaťu poklonia a odovzdajú dary na znak našej úcty.“

V hlase židovského radcu bola sila Božia. Hlas vládol, panoval v miestnosti a nebolo možné sa mu vzoprieť. Herodes prvý raz v živote pocítil, čo je to strach. Stojí pred niečím neznámym, čo mu zvierá srdce. Ďaleko na východe majú zjavenie o novom kráľovi jeho ríše!

Chvíľu mlčí a potom zdesene povie: „V Jeruzaleme o tom nič nevieme.“

Herodes prežíval strach a židovský hvezdár zmätok. Či vari mesiace putovali nadarmo? Či bolo zjavenie na východe falošné? Hanba stála pred dvermi. Celú noc sa trápil na modlitbách v obydli, ktoré im Herodes poskytol.

Medzitým sa stalo niečo čudné. Herodes zvolal biblickú komisiu. On, Idumejec, ktorý sa nebál Boha ani ľudí, zvoláva najvyšších kňazov, učiteľov a zákonníkov na poradu. Nenávidia sa, ale spoločný strach ich zjednocuje. Čo hovoria prorocky? Kde sa má Mesiáš narodiť? Hej, nevymreli ešte znalci Písma. Odpoveď našli u proroka Micheáša, že nový panovník príde z mestečka Betlehem (Mi 5, 2).

Herodes rozpúšťa komisiu a v hlave už má osnovu svojho plánu. Neposiela kňazov hľadať dieťa v Betleheme. Našli by ho, a potom by povstal celý národ.

Ráno si tajne zavolať mudrcov: „Choďte do Betlehema, usilovne sa dopytujte na dieťa a keď ho nájdete, oznámte mi. Aj ja pôjdem a pokloním sa mu.“ Tak povedali jeho ústa. A ja prídem a zabijem ho, hovorili jeho myšlienky.

Tieseň, ktorá bola v srdciach učencov, sa premenila na bezradnosť. Ak v Jeruzaleme nevedia o dieťati, budú o ňom vedieť v Betleheme? Čo keď sa tam dovŕši ich sklamanie, nič nenájdu a vrátia sa domov s potupou ich panovníka? Budú potom ešte hvezdármi? A budú vôbec žiť?

Hviezda! Naša hviezda! Neopísateľné nadšenie a nová nádej a nová istota ich poslania sa zjavuje. Teraz však už nie na nebi, ale v malej výške nad zemou. Boh ju tam dal a drží svojím slovom, aby mohla presne určiť polohu domu, kde žije Božie dieťa.

Potom sa hviezda pohla a volá ich, aby ju nasledovali. Ťavy sa dávajú do pohybu, všetkých sa zmocňuje radosť. Tak išli do Betlehema. Hviezda prešla ponad uličky a zastala nad jedným domom (Mat 2, 9). Vošli a priniesli Márii a Jozefovi posilnenie z nebies.

Ťažko si vieme predstaviť, ako Mária s Jozefom privítali učencov. Neznámi z ďalekej ríše sa na rozkaz Boží prídu pokloniť ich dieťaťu. Ďalšie potvrdenie toho, že Otec na nebi drží všetko vo svojich rukách. Iste si spoločne podrobne všetko o Božom dieťatku rozpovedali. Vzrušenie vystúpilo na vrchol, keď sa Mária do-

zvedela, že aj Herodes sem príde a dieťaťu sa pokloní. Ten hrozný kráľ sa príde pokloniť? Ten ukrutník urobí pokánenie a uzná Ježiša za budúceho kráľa? Ale to znamená, že sa presťahujú do Jeruzalema a Ježiš bude vyrastať na kráľovskom dvore. Proroctvo anjela Gabriela sa začína plniť? Simeon povedal Márii v chráme, že jej dušu prenikne meč. Hľa, ten meč prvý raz vošiel do jej duše, lebo najskôr učenci dostali v noci úpravu od Boha, aby nešli k Herodesovi, potom dostal úpravu Jozef, aby okamžite opustili Betlehem a utiekli do Egypta. Namiesto kráľovského dvora útek z domoviny, akoby boli trestanci.

Prečo? Prečo, Pane, takto? Veď si mohol

v noci vziať Herodesovi život, aby nevzťahoval úkladne ruku na tvojho Syna! Pán však vedel prečo. Preto do Egypta, aby Pán išiel na miesto svojho predobrazu. Tam, kde Izraelci pamätnej noci zabíjali baránkov a ich krvou sa zachraňovali. Muselo sa naplniť proroctvo: *Z Egypta som povolal svojho Syna* (Hoz 11, 1).

Čo nám symbolizuje betlehemska hviezda? Ja si myslím, že jej svetlo súvisí s tým, ktoré dal Pán Boh v prvý deň stvorenia a ktoré teraz znovu svietilo pri narodení Božieho Syna. Toto svetlo bude svietiť aj pri zániku sveta a vesmíru. Písmo o tom dni hovorí: *A noci tam už nebude. A nebudú potrebovať svetla sviece ani svetla slnka, lebo Pán Boh ich bude osvecovať* (Zj 22, 5).■

(Úvaha Milana Jurča z knihy *Stretnutie s Ježišom Kristom.*)

Milena a Milan Jurčovci

Narodenie Pána.

Časť Pastier. (upr. Kristína Uhlíková)

Pastier 1:

Je noc.
Na stráni Betlehema
leží stádo oviec.
Pastieri spia v kolibe,
len ja sedím pri ohni
a držím stráž.

Dívam sa na malé plamienky
a spomínam.
Na svoju mladosť,
na všetky ťažké dni,
keď sme si nemohli kúpiť všetko,
čo sme chceli.

Oheň vyhasina,
prikladám konár.
Odrazu sa tma stratila,
akoby ktosi priviedol slnko
do tmavej izby.
Zem horí!
Bliži sa ku mne oblak plný svetla.
Je toto koniec sveta?
Srdce sa mi rozbúchalo od strachu,
ovce bľáčia,
pastieri sa prebúdajú.
Všetci hľadáme ako premenení.
Z oblaku vystupuje muž.

Vlasy nám vstali dupkom
ako listy palmy v divom orkáne.
Od hrôzy sa nezmôžeme na slovo.

Muž sa usmieva,
jeho tvár je dar.

Anjel:

Nebojte sa!
Pozrite,
dnes som tu preto, aby som vám
priniesol
veľkú radosť.
Dnes sa vám narodil Záchranca.
Je to Kristus Pán.
Posielam vás na pátračku.
A dávam vám znamenie,
aby ste mohli svojho
Záchrancu nájsť,

Chodte do mesta kráľa Dávida.
Tam hľadajte jasle pre zvieratá
a v ňom malé bábätko,
ktoré sa len teraz narodilo.

Pastier 2:

Odrazu je celá lúka
zaliata jasným svetlom.
Nebo sa zjavilo!
Vojaci v bielom stoja okolo,
Tisíce postáv zdvihajú ohnivé meče,
Tisíce hlasov spievajú nový chorál:

Anjel:

Sláva!
Sláva Bohu, ktorý je vysoko nad
nami!
A na zemi nech je pokoj,
ľudia nech sa radujú.

Pastier 3:

Potom všetko zhaslo,
v kraji je znovu tma
a hviezdne ticho.

Omráčení zjavením,
oslepení svetlom
stojíme pri malom ohníku.
Boh prišiel na zem!

Slová sú ako výstrel.
Priatelia,
Boh prišiel na zem!
Videli sme za oponu smrti,
videli sme nebo tvárou v tvár.

Betlehem neďaleko spí.
Nik netuší, že jedna maštal'
zmenila sa na Boží chrám.
Poznáme všetky maštale mesta,
Pôjdeme a budeme hľadať.

Tak sme šli,
my betlehemskí pastieri,
my robotníci zeme,
hľadať kráľa.

Nočný hlásnik v meste
práve trúbil na čas,
keď sme došli k maštali.

Pastier 1:

Von vyšiel muž
a zdvihol ruku so svetlom.
Kto ste? spýtal sa.
Sme pastieri Betlehema.
Dnes v noci videli sme
neviditeľných!
Boží anjeli nám povedali, čo sa stalo.
Tu v tomto meste sa narodilo dieťa.
Hľadáme ho všade.
Pomôžte nám.
Svetlo sa zachvelo.

Jozef:

To nemáte z vlastnej hlavy,
Boh vás sem priviedol.
A on je tu.
Podťe ďalej.

Pastier 2:

Áno, tam sú jasle!
Tam leží ten chlapček!

Dívam sa na Dieťa
a počujem šumieť vlastnú krv.
Boh splnil sľub,
neposlal nikoho namiesto seba,
prišiel sám.
Dieťa spí
a z jeho tváre sa na mňa díva láska.

Padám na kolená,
do očí sa mi hrnú slzy.
Buď požehnaný,
buď požehnaný, synček Abrahámov!

Cítim na sebe oči jeho matky
Čosi hovorí,
akoby ktosi spieval jemnú pieseň.

Mária:

Volám sa Mária.
Toto je môj manžel, Jozef.
Ale on nie je otec chlapca.

Toto dieťa sa zrodilo
z Ducha Svätého,
sám Najvyšší ho utvoril.
Tak, ako to predpovedali proroci.

Pastier 3:
Toto je zázrak!
Stretli sme matku nebeského Kráľa.

Boh je Jeho Otec,
Boh má na zemi Syna!

V tej chvíli som pochopil,
že odteraz môj život
patrí jemu.
Pocítil som horúcu túžbu
bežať,
letieť
ako vystrelený šíp,
vykričať do sveta,
čo som sa dozvedel,
všetkým to oznámiť.

A tak onedlho
zaznelo búchanie uprostred sna,
úderý na dvere
nočného Betlehema.

Pastier 1:
Vstávajte, ľudia!
Toto musíte počuť,
teraz už nemôžete spať!
Zažnite sviece,
zapáľte fakle,
otvorte brány,
otvorte srdce.
Boh prišiel na zem.
Toto sú prvé Vianoce!

Pastier 2:
Ľudia vybiehajú z domov,
sú ich plné ulice.
Čo niekde horí? Čo sa deje?
Vysvetľujem,
rozprávam do zachrípnutia.
Oni hľadajú na mňa vyjavene,
akoby som spadol z neba.

Gazda:
Kto stráži stádo?
Ako ste mohli od neho odísť?
Kto vám to dovolil?

Pastier 1:
Vtedy do mňa vstúpila Božia sila.
Oheň mi vyšľahol z očí.
Boh stráži vaše stádo!
Boh nám to dovolil!
Počúvajte ma, gazdovia!
Poznáte ma.
Nikdy som vás neoklamal,
pokorne som vám slúžil.

Ale tejto noci
sa nám zjavil Boh.
Anjel stál pred nami
tak ako teraz ja
pred vami stojím.
Priniesol správu od Boha.
Dnes v noci, tu v Betleheme,
Narodil sa Záchranca,
o ktorom už predtým písali, že má
prísť.
Kristus, Pán!

Pastier 2:
Ľiši sme ho hľadať
a našli sme ho v maštali.

Aká hanba!
Nikto nechcel prijať tehotnú ženu,
nikto nepomohol.
Namiesto postele spala na sene.
Keď išla okolo vás,
tvárili ste sa, že ju nevidíte.
A potom večer ste sa modlili
za záchranu,
aby vás Boh vypočul
a dal vám to, po čom túžite.

Muž:
Bože, zmiluj sa nado mnou!
Pastier hovorí pravdu,
To ja som ich poslal do maštale!

Pastier 2:
Muž vystúpil zo zástupu
a rozplakal sa.

Muž:
Dám im všetko, čo mám.
Celá moja rodina sa mu pokloní.
Poďme k nemu,
poďme ho vítať,
poďme mu dať svoje životy!
Bože, Bože, odpusť mi!

Pastier 1:
Ľudia mali v očiach slzy,
vzrušene volali,
pýtali sa,
divili a radovali,
Sľubovali,
brali do rúk svetlá.
A spolu s nami šli.

Pozrite, celý Betlehem vstáva,
mesto oživa!
Ľudia kráčajú za svetlom,
za novým životom.

Kráčam na čele zástupu
preplnený vďačnosťou.
Nedá sa nespievať.
Zaspievam Bohu,
poviem mu, že ho mám rád.

MILAN ČÍČEL

VIERA A ODVAHA

Keď rozmýšľame o celej povojnovej histórii nášho cirkevného spoločenstva, stretávame sa s tromi postojmi: a) niektorí minulosť cirkvi pred rokom 1989 hodnotia kriticky, že sme sa nezachovali tak, ako sme sa mali, možno to bola dokonca naša prehra, či zlyhanie, b) iní tvrdia, že sa nič nemôžeme poučiť z minulosti, lebo svet sa radikálne zmenil, c) ďalší to vidia tak, že hoci sme boli dočasne utláčaní, dokonca aj vo väzení, história ukázala, že sme stáli na strane morálnych víťazov. Hoci mnohí z nás nezaslúžene. Pravda zvíťazila! Našu pozornosť chcem sústrediť na tých, ktorí napriek svojej ľudskej nedokonalosti sa stali morálnymi víťazmi a zostali svedkami o večnej Božej prítomnosti na zemi. K mnohým iným, ktorí významne ovplyvnili povojnovú históriu cirkvi na Slovensku, patrili aj František Ciesar, neskorší predseda Predsedníctva CB a Milan Jurčo, tajomník Predsedníctva CB na Slovensku.

M. Čičel a M. Jurčo

Milan Jurčo je môj duchovný otec. Žil som s ním v úzkom priateľskom vzťahu. Tiež ako jeho spolupracovník v zamestnaní i v cirkvi od roku 1964 až do jeho odchodu na večnosť v roku 1989. Bol mojím duchovným sprievodcom svetom Biblie a cirkvi, profesionálny kouč a osobný mentor v sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch 20. storočia. Pozorujúc jeho život som porozumel, že inovatívny rozvoj cirkvi je spojený s istotou viery v platnosť Božích zaslúbení v akomkoľvek kontexte a odvahou vo viere konať praktické kroky aj proti neživlivej realite a vytvárať tak pre cirkev realitu novú.

Milan Jurčo sa podieľal na viacerých prelomových udalostiach v histórii Cirkvi bratskej po roku 1948. Zúčastnil sa zápasu o pripojenie Modrého kríža do Jednoty českobratskej, ako člen bratislavského zboru bol iniciátorom zmeny mena našej cirkvi z Jednoty českobratskej na Cirkev bratskú, angažoval sa v zápase so štátnou bezpečnosťou, nie iba o zachovanie a čistou cirkvi, ale o jej morálne víťazstvo v čase, keď boli zavretí Vladislav Matej, Ondrej Lupták, Ján Rosa a Jan Hollý a na východe Vladko Roháček a Miloš Rataj.

Osobne som prežíval s Milanom Jurčom roky normalizácie po okupácii v roku 1968. Husákovské roky, charakteristické „očisťovaním komunistickej strany od všetkého, čo bolo oportunistické, slabé“, od tých, ktorí „do strany zavádzali buržoázne, malomeštiacke tendencie“! V strane ostali iba tí, ktorí porozumeli, že socializmus v pevnej väzbe na Sovietsky zväz je existenčná otázka Československa. Normalizácia sa preukázala prenasledovaním progresívnych komunistov, ale likvidovala aj všetkých, čo v celoplošných previerkach prejavili nesúhlas so vstupom vojsk Varšavskej zmluvy do ČSSR v roku 1968. Medzi takých patrili aj mnohí členovia cirkvi. Pre negatívny postoj k okupácii som musel aj ja odísť z Ústavu technickej kybernetiky SAV. Odišli sme s celým tímom na ŠDVÚ (Štátny drevársky výskumný ústav), kde nás do svojho oddelenia automatizácie prijal Milan Jurčo.

Roky života cirkvi v období politickej normalizácie som prežíval už spolu s ním v jednom zamestnaní. Boli to roky zápasov na mnohých rovinách. Významnú úlohu hrali zápasy vo vnútri cirkvi o novú

tvár cirkvi v spoločnosti. Druhou rovinou bol zápas so štátom. Oba tieto fronty by sme mohli charakterizovať mnohými príbehmi, k čomu nemáme dostatočný priestor.

Ako blízky spolupracovník Milana Jurča si uvedomujem mnoho vecí, ktoré si cením na jeho živote:

- Viera v biblickú zvesť a láska k biblickým príbehom;
- Schopnosť čítať a rozumieť svojej dobe vo svetle biblických príbehov;
- Odvaha prichádzať s novými nápadmi, ako slúžiť cirkvi a keď je potrebné, postaviť sa proti režimu upierajúcemu práva cirkvi;
- Ekumenická otvorenosť, známe sú jeho kontakty s BJB, či osobnosťami Rímskokatolíckej cirkvi;
- Láska k životu, ale aj k nepriateľom;
- Pokora v osobných vzťahoch a v porozumení úlohy cirkvi v spoločnosti;

Zo všetkého si však najviac cením jeho vieru v pravdivosť biblického príbehu a odvahu v tejto viere konať. Vo viere v Božie zaslúbenia porozumel, že aj utláčajúci režim je iba dočasný, je ničím, keď ho porovnáme s históriou Božieho ľudu. V tomto presvedčení bol v čase normalizácie iniciátorom založenia Predsedníctva CB, zakladania nových zborov a nositeľom toho, čomu dnes hovoríme stavebné prebudenie. Priamo sa zúčastnil výstavby zborov v Bratislave, Michalovciach a na Starej Turej a vytvoril priestor a kapacitu pre výstavbu mnohých ďalších stavieb.

Svoju vieru dokázal prenášať na nové generácie spoluprácou na tvorbe a prezentácii poézie, vedením Spevokolu mladých, otvorením priestoru pre skupinovú prácu Evanjelizačného odboru mládeže, či priestoru pre vznik detského spevokolu Kvapôčiek. Duchovné ovocie tejto medzigeneračnej spolupráce sa preukázalo najmä po roku 1989 a trvá až doteraz. Mnohí z tých, čo vyrástli na duchovných princípoch zboru pred Nežnou revolúciou sa zapojili jednak do života cirkvi, ale aj do verejného života. Súčasná generácia Cirkvi bratskej žije nie ba v priestoroch, ktoré vybudovali naši otcovia, ale aj na pleciach morálnych víťazov vtedajšej doby.

(Konferencia Plus-mínus 30 rokov)

Pár spomienok a malá reflexia na môj vzťah k poézii Milana Jurča. Ponúkam niečo ako malé kamienky, z ktorých sa snáď podarí vytvoriť zmysluplnejší obraz – tak ako sa tvorí mozaika. Tých kamienkov je v mojej duši veľa, mohla som vybrať iba zopár.

POÉZIA MILANA JURČA A JA...

MILICA KAILINGOVÁ

(Jedna z hlavných recitátoriek Jurčovej poézie.)

Mala som 16 rokov, keď sme sa presťahovali do Bratislavy. Začala som študovať hudbu. Moja staršia sestra ma prvý raz priviedla do rodiny Jurčovcov na Lermontovovej ulici. Bol to ešte ten pôvodný byt s balkónom; ako sme sa blížili, na balkóne práve stáli v rozhovore Milan Jurčo a Milan Čičel – „to je ujo Milan“, povedala – a tento obraz sa uložil navždy do mojej pamäti.

Milan Jurčo ma potom pozval na osobné stretnutie; položil pred mňa papiere s naklepanými básňami a požiadal ma, aby som ich čítala nahlas a následne komentovala. Čítala som, ich obsah sa ma dotýkal... mala som dojem, že hovoria o mne, o mojom živote, o mojom rozmyšľaní – toto bolo prvé stretnutie s poéziou Milana Jurča.

Postupne som spoznávala okruh ľudí, ktorí túto poéziu tmočili ďalej. Okrem recitácie jednotlivých básní na bohoslužbách, sme z krátkych básní vytvárali ucelené tematické pásma, dopĺňané piesňami Spevokolu mladých. Spoznávala som, že počúvajúc ľudia sa v básňach nachádzali podobne osobne ako ja. Veď mnohí si kladieme príbuzné otázky, alebo prežívame podobné skutočnosti, akými autor často predoslal svoje následné hlboké zamyslenia:

-Rozmýšľali ste už, akí by sme boli bez Pána Ježiša a bez slov Evanjelia?

-Pane, keby som človeka zrádza ako Teba, kto by mi uveril?

-Prečo Biblia?

-Chcete vidieť zázrak?

-Čo je to viera?

-Otec, je to pravda, že hrdina za veľký cieľ aj život na váhu položí?

-Čo je to báseň? Priznám sa, že neviem. Viem však, čo je srdce človeka volajúce o pomoc.

-Išiel som nočným poľom rozmyšľať o sebe a počúvať, čo hovorí čas. Vedel by si zomrieť? Teraz. Tak ako si, bez prípravy, bez rozlúčky, padnúť na toto pole a splynúť so zemou naveky?

-Spolu sme chodievali do Božieho domu, spolu sme sa modlievali, rozprávali sa o budúcnosti, prežívali strach i nádej. Spolu sme si povedali: My dvaja sa nikdy nerozídeme. Včera sme sa rozišli.

Okrem krátkych básní, ktoré reflektovali aktuálny život, Milan Jurčo básnicky spracovával biblické príbehy, z ktorých tak vznikali veľké poetické a dramatické celky – *Obetovanie Izáka*, *Náman Sýrsky*, *Matka Mojžišova*, *Ženba Izákova*, *Vzkriesenie Lazara*, *Narodenie Pána*... šestnásť epických poém. Väčšinu z nich sme tvorivo dopĺňali hudbou.

A tu už musím začať hovoriť o Milanovi Jurčovi ako o „ujovi Milanovi“. Jeho vzťahy s nami, aj osob-

ne so mnou, prerástli do hlbokého vzťahu staršieho priateľa, pre mňa duchovného otca. To sa prejavovalo na viacerých rovinách, ja sa teraz budem držať roviny poézie. On, ako uznávaný a renomovaný autor cielene vytváral priestor na stretnutia, kde sme spoločne rozmyšľali o rodiaciach sa zbásnených dejových príbehoch. Ponárali sme sa do nich, vžívali sa do postáv, do ich rozmyšľania a konania... kladol nám otázky... hľadal... odkryl pred nami radosť i bolesť autentického tvorivého zápasu...

Spomínam si, ako sme pri básni *Narodenie Pána* rozdiskutovali otázku – kde bol Jozef počas narodenia, kto Márii pomáhal. Boli sme mladí, v manželstvách či začínajúcich vzťahoch – a otvorene sme sa dotýkali intímnych tém, ako je prítomnosť muža počas pôrodu, v čase, keď o takom niečom v našej krajine nebolo ani chýru.

Báseň *Matka Mojžišova*. Ujo Milan nám prečítal jej prvú verziu. Bol vzrušený silou príbehu. Tomáš Betko, Milan Čičel i ja sme povedali pomerne tvrdú kritiku. Ujo odišiel od Betkovcov zdrvený. Trápili sme sa, čo sme to urobili, mali sme byť ohladuplenejší... po nejakom čase nás ujo pozval a predložil nám novú verziu. Táto, doplnená hudbou K. Pendereckého, putovala s nami celým totalitným Československom, povzbudzovala ľudí vo viere, prinášala nádej, aj motivovala k porozumeniu poslanca matky.

To ma privádza k ženám a matkám v jeho básňach. Jochebed a Miriam v *Matke Mojžišovej*, dievčatko a jeho matka v *Námanovi*, Rebeka v *Ženbe Izákovej*, Mária v *Narodení Pána*, obetujúca sa rádová sestra v *Matke Alžbete*... vždy sú to ženy plné odvahy, pokory, neústupnej viery, aj aktívnej poslušnosti voči porozumenej Božej výzve.

Mňa osobne, nás mladých, aj celé spoločenstvo zboru a iných zborov toto prežité a zvnútornené poslanstvo formovalo a pozývalo k nasledovaniu. A toto pozvanie mimoriadne presvedčivo zaznieva i do dnešných dní, aj z ujo vho básnického „závetu“.

Tak, čo nám ostáva?

Či by sme sa mali hanbiť za evanjelium Kristovo? Či sa život hanbí za to, že žije? Či sa hanbí pšeničné pole za to, že vonia chlebom? Či vieter neletí slobodne a či slnko prijíma svetlo vyhasnutej hviezdy?...

Syn môj, v mene otca Abraháma, v mene Mojžiša, kráľa Dávida... nech ti je známe, že niet podobnej kontinuity dejín, ako sú rody veriacich a nieta podobného zázraku, ako je táto pravda. V nebesiach sa raz uvidia Abrahám i poslední synovia viery... Syn môj, pod!

(Vítaný oblúk) ■

Víťazný oblúk

Čo nám ostáva?
Či by sme sa mali hanbiť
za evanjelium Kristovo?
Či sa život hanbí za to,
že žije?
Či sa hanbia jedle za svoju výšku
alebo biele ruže za svoju krásu?
Či sa hanbí pšeničné pole za to,
že vonia chlebom?
Či sa pred niekým schovávajú oblaky?
Či vietor neletí slobodne
a či slnko prijíma
svetlo vyhasnutej hviezdy?

Všetko,
všetko na nebi,
všetko na zemi
oslavuje Tvorcu.
A človek,
obraz samého Boha,
by sa bezmocne krčil,
by sa schovával,
by sa bál?
Ó, človek,
veriaci človek
padol by tak,
že by sa hanbil
za svojho Otca v nebi?!

Syn môj, vstaň!

Pred tisícmi rokov to bolo,
čo na samého seba
prisahal Hospodin
že požehná Abraháma,
otca všetkých veriacich!

Pred tisícmi rokov to bolo,
čo dostal zaslúbenie moci,
slávy a večného trvania!

Nepozná Biblia
druhé proroctvo
a nepozná väčšiu smelosť!
Šíp,
strelu náramnej sily,
vypustil Hospodin zo svojho luku
a vyzval dejiny k zápasu.

Tisícročia prichádzali,
tisícročia niesli rozsudky zániku,
ale synovia Abrahámovi
tisícročia trpeli,
víťazili nad sebou,
zomierali
i znovu sa rodili
v nepretržitom pokračovaní.

Tisíce rokov stoja proti svetu,
tisíce rokov svet na nich stojí!
Oni sú svetlom
a svetlo ukazuje cestu!
Oni sú soľou
a soľ zachraňuje!
Oni sú chlebom Božím,
ktorým sýti Hospodin hladujúcich!
Oni sú vínom sily,
ktorým vymýva Boh rany ľudstva!

Oni sú tým mostom
ponad všetky veky,
oni sú tým víťazným oblúkom
ponad celé dejiny.

Syn môj,
v mene otca Abraháma,
v mene Mojžiša,
kráľa Dávida,
v mene hlasu prorokov,
v mene prvých apoštolov,
v mene oblaku všetkých svedkov
nech ti je známe,
že niet podobnej kontinuity dejín,
ako sú rody veriacich
a nielo väčšieho zázraku,

ako je táto pravda.
V nebesiach sa raz stretne
slávny koniec
so slávnym začiatkom.
V nebesiach sa raz uvidia
Abrahám i poslední synovia viery –
Víťazný oblúk sa dokončí
a svätá Božská myšlienka
premení sa na večnosť!

Syn môj, pod!

Manželia Jurčovi so synmi Danielom a Martinom

Večer poézie uvádzala vnučka Kristína Uhlíková, Báseň *Obetovanie*
Izák recitovali: (zľava) Tomáš Magna, zať Jozef Uhlík a Juraj Kudroč

BIBLICKÝ PRÍBEH

JÁN KOMRSKA

Božie slovo nás vyzýva, aby sme si pripomínali svedkov viery, ktorí nás už predišli do nebeského domova. Milan Jurčo ma raz v diskusii nazval opozičníkom. A organizátori konferencie mi dali tému: Biblický príbeh

Netrúfam si odhadnúť, akú časť textu Biblie tvoria príbehy. Je ich veľa. Niektoré sa skutočne odohrali, niektoré sú fiktívne a niektoré nevieme zaradiť. Neistota a rozdielnosť príbehov vyvoláva otázku, čo je v texte príbehov Božie slovo. Milan Jurčo nekompromisne zastával názor, že text Biblie je Božím slovom a zapísali ho ľudia inšpirovaní Svätým Duchom. Nemal problém s tým, že pisatelia boli hriešni a omylní ľudia s limitovaným poznaním. Pochybnosti mnohých teológov a ich pokusy hľadať a rozlišovať v Biblii, čo má a čo nemá Božiu inšpiráciu a autoritu odmietal s logikou inžiniera a emóciou básnika. Stvoriteľovi sa nič nevymklo spod kontroly nikde vo vesmíre a tým menej pri dohliadnutí na to, aby vrchol stvorenia – človek, dostal do rúk autentické a bezchybné Slovo, ktoré je základom pre kontakt s Bohom. Milan Jurčo si osvojil zásadu prekladateľov kralickej Biblie – pri výklade textov, vrátane nejasných miest, vždy strániť Bohu. Viackrát som to od neho počul, že pri pochybnostiach nad nezrozumiteľnými miestami textu je treba strániť Bohu, ktorý je autorom všetkého jestvujúceho, a teda aj pisateľov textu Svätého Písma.

Úcta k Božiemu slovu však nebránila tomu, aby sa púšťal do tvorivej básnickej interpretácie vybraných textov Písma, najmä biblických príbehov. Pri tom si dovoľuje domýšľať aj to, čo v texte nie je výslovne uvedené a z textu vyberá to, čo zapadá do jeho koncepcie. Namiesto teoretických úvah sa zastavme pri jednom básnicky spracovanom príbehu.

Milan Jurčo nazval príbeh *Cesta veliteľa Námana* a zaradil ho spolu s ďalšími štyrmi príbehmi do zbierky *Cesta na vrch Morija*. Príbehy spája spoločná téma – cesty viery. Cieľom zbierky je byť pomocou tým, ktorí hľadajú svoju vlastnú cestu viery. Príbeh uzdravenia Námana sýrskeho z malomocenstva, zapísaný v Biblii v 2. knihe kráľov, pôsobí v histórii krvavých bojov a násilia takmer idylicky. Nestretáme sa tu so zabíjaním ľudí, ale s chorobou a zázračným uzdravením. A čo viac, úhlavní nepriatelia Izraelci a Sýrčania tu takmer priateľsky komunikujú a sýrsky vojenský veliteľ spozná cez proroka Elizea moc pravého jediného Boha a uverí mu.

V biblickom texte je hlavná pozornosť venovaná konaniu mužov, v súlade s patriarchálnym usporiadaním spoločnosti, úloha žien je skôr okrajová. Básnik stavia ženy –Námanovu manželku a izraelské dievčatko – jej otrokyňu, do kľúčového postavenia v príbehu. Dievčatko oznámi svojej panej, že v Izraeli je prorok, ktorý mocou od Hospodina môže uzdraviť malomocenstvo, a tá presvedčí manžela, aby odcestoval za prorokom. Bez ich úloh by sa príbeh uzdravenia neuskutočnil. Básnik naviac sústreďuje pozornosť čitateľa na matku dievčatka, o ktorej nie je v Písme ani zmienka. Vychádza z pravdepodobného scenára, že to bola matka, ktorá vychovala dcérku vo viere a známosti Hospodina a v dôvere k Jeho prorokovi Elizeovi. Biblický text venuje veľkú pozornosť konaniu sýrskeho kráľa, ale v básni sa o ňom nedozvieme nič.

Položme si otázku, kto je v príbehu uzdravenia Námána najväčším hrdinom, inšpiratívnou postavou pre nás čitateľov. Bol to Námán, ktorého zázračné uzdravenie priviedlo k viere v Boha? Bol to prorok Elizeus, ktorý verne konal službu proroka? Isteže sú obidvaja pre nás inšpiráciou. Ale v básni Milana Jurča je pre nás najväčšou výzvou nasledovať izraelské dievčatko – otrokyňu.

Bezmenné izraelské dievčatko prejavilo lásku a súciti k svojmu otrokárovi. Mohlo sa prejaviť škodoradostou alebo zadosťučinením, že predsa je nejaká spravodlivosť a jej otrokára postihol v podobe malomocenstva spravodlivý trest. V jej srdci však prevládol súciti nad ľudským utrpením. Viera k Hospodinovi bola silnejšia ako myšlienka na odplatu nepriateľom.

Neznáme dieťa sa tak stáva predobrazom samého Ježiša Krista. On miloval a miluje ľudí, ktorí sú Jeho nepriateľmi. Ale Kristova láska k nepriateľom je nielen nasledovaniachodná, ale ona je pre nás, ktorí sme boli Jeho smrťou zachránení, príkazom. Báseň *Cesta veliteľa Námána* bola publikovaná v roku 1972. Napísaná a prednesená v cirkvi bola skôr, má teda asi 50 rokov. Bola vlastne reakciou na vtedajšiu situáciu, keď boli veriaci ľudia, spolu so všetkými po slobode túžiacimi občanmi, takpovediac, v zajatí totalitného komunistického režimu s ateistickým svetonázorom. Kto sa nestotožňoval s vládnucim režimom, bol nepriateľ. Cirkevné spoločenstvá boli síce povolené, ale pod kontrolou verejných mocenských inštitúcií a pod kontrolou tajných bezpečnostných služieb. V tej dobe nič nenasvedčovalo tomu, že sa raz situácia zmení a totalitný režim padne.

Kresťania mali vtedy v zásade dve možnosti postoja k totalitnej moci. Prvá možnosť znamenala aktívny odpor, podobne ako to praktizoval sekulárny disident. Druhá možnosť bola sústrediť sa na budo-

vanie cirkvi v uzatvorenom prostredí, plniť si svoje povinnosti ako bežní občania, bez ambícií zasahovať do systému moci a vyhýbať sa priamej konfrontácii s nepriateľským režimom. Tá prvá možnosť znamenala nerovný boj a znášanie prenasledovania. Druhá možnosť bola zdanlivo menej konfrontačná, ale umožňovala individuálny osobný prístup ku konkrétnym osobám vykonávajúcim štátnu moc. Tam bolo možné prejsť lásku k nepriateľom podľa príkladu izraelského dievčatka v sýrskom zajatí. Túto cestu si zvolil Milan Jurčo a dosiahol aj to, že sa v prítomnosti tajných agentov za nich modlil. Samozrejme, že uplatnenie princípu milovania nepriateľov v takejto situácii má svoje úskalí. Jedným z dôležitých princípov bolo, že o kontaktoch s úradníkmi a agentmi bolo treba, napriek zákazu, informovať úzky okruh dôveryhodných kresťanov. Som presvedčený o tom, že Milan Jurčo v konfrontácii s úradníkmi a tajnými agentmi nezlyhal, nezradil priateľov ani kresťanské presvedčenie. Princíp milovania nepriateľov je však výsadou len tých, ktorí patria Kristovi a pre sekulárnych odporcov totality je neprijateľný. Možno preto Pán Boh odvolal Milana Jurča z tejto zeme pred pádom totality, pretože ho chcel ušetriť v starobe konfrontácie s tými, ktorí prejav kresťanskej lásky k nepriateľom považujú za zradu.

V dnešnej dobe už nemusíme riešiť princíp milovania nepriateľov vo vzťahu k predstaviteľom štátnej moci a dúfam, že k tomu nedôjde. Nie vždy sme vystavení takému nepriateľskému konaniu ako zajaté izraelské dievčatko. V každom z našich blízkych však môžeme stretnúť nepochopenie a kus nepriateľstva a napriek tomu ho musíme milovať.

Daj nám k tomu svoju silu, Pane, ako si ju dal aj tomu bezmennému dievčatku. ■

(Konferencia Plus-mínus 30 rokov)

Obálky všetkých kníh Milana Jurča navrhol ak. sochár Ján Šicko

MILAN JURČO (1921–1989)

sa narodil 11. 11. 1921 v liptovskej dedine Dovalovo. Vychovaný bol v evanjelickej roľníckej rodine. Po maturite na Vyššej priemyselnej škole strojníckej v Banskej Bystrici odišiel na vysokoškolské štúdiá do Bratislavy. Vyštudoval vysokú školu technickú, odbor elektrotechnický. Aj keď celý profesionálny život pôsobil ako technik a vedecko-výskumný pracovník, inklinoval k umeniu a zvlášť k duchovnej slovesnej tvorbe.

Ako vysokoškolák prežil obrátenie v spolku evanjelickej cirkvi Modrý kríž, po jeho zrušení spolu so skupinou ďalších bratov a sestier sa pripojil k Jednote českobratskej, neskôr premenovanej na Cirkev bratskú. Celý ďalší život zasvätil budovaniu tejto malej protestantskej cirkvi. Niekoľko rokov bol členom Rady cirkvi bratskej aj tajomníkom slovenskej RCB, vtedy pod názvom Predsedníctvo cirkvi bratskej na Slovensku. Nebol však len suchopárnym funkcionárom, mal živý, stály kontakt s ľuďmi, podstatne ovplyvnil životy mnohých mladých ľudí, a to nielen z úzkeho denomináčného spoločenstva, jeho vplyv presahoval hranice tohto spoločenstva. V 1951 sa oženil s Milenou Kolmanovou, s ktorou vychoval tri deti – dcéru Milenu a synov Danieľa a Martina.

Mal dar viery a odvahy aj v časoch komunistického režimu, vybavoval povolenia na výstavbu modlitebni Cirkvi bratskej na Slovensku. Sám tiež viedol stavbu modlitebni v Bratislave, Starej Turej a Michalovciach. Po odchode do dôchodku sa presťahoval z Bratislavy na Starú Turú, kde po dostavaní modlitebne bol v 1986 ordinovaný za kazateľa. Nedožil sa pádu komunizmu, zomrel 1. februára 1989.

V cirkevnom nakladateľstve mu vyšli 3 básnické zbierky: *Cesta na vrch Morija* (1972), *Jazyk spieva Tvoje slovo* (1975), *Ty si, Peter, skala* (1980) a knihu úvah *Stretnutie s Ježišom Kristom* (1989). Kľúčovou myšlienkou jeho tvorby a myslenia boli Božie zaslúbenia a kontinuita viery od Abraháma k Pánovi Ježišovi až k dnešnému človekovi, ako ju vyjadruje báseň *Vítazný oblúk* (str.....)

SPOMIENKA NA OTCA

MILENA UHLÍKOVÁ (rod. JURČOVÁ)

silu zážitku, aj naša schopnosť spracovať daný moment, no aj mnoho ďalších faktorov. Moja spomienka na otca je v súčasnosti ovplyvnená mojim vekom – skrátka, spomínam si na to, ako on pochopil dôchodcovské obdobie, lebo mám dnes toľko rokov ako on, keď zomrel.

V súčasnosti, keď som matka aj stará matka, dobre viem, že spomienky dieťaťa sa nedajú tak ľahko ovplyvniť. Neviete zaručiť, či si dieťa zapamätá váš nervózny výbuch zlosti alebo chvíľu, keď ste si ho privinuli pred večerným čítaním rozprávky. O tom, čo zostane v našej pamäti po rokoch, rozhoduje

Jeho obľúbeným veršom pre obdobie po odchode do dôchodku sa stal verš z evanjelia Jána *Amen, amen, hovorím ti: Kým si bol mladší, opásal si sa sám a chodil si, kde si chcel. Ale keď zostarneš, vystrieš ruky a iný ťa opáše a bude viesť, kam nechceš.* (Jn 21, 18) Rozumel mu tak, že aj v staršom veku môžeme a máme prijímať životné výzvy. Preňho sa v poslednej etape jeho života takou výzvou stalo poslanie kazateľa v zbore na Starej Turej. Ako dôchodca bol ordinovaný za kazateľa a ešte pracoval v tejto pozícii niekoľko rokov, zomrel uprostred práce. Veril tomu, že aj starší človek sa môže meniť a vyvíjať a pracoval na sebe. No ani neuznával zaužívanú prax, že starší človek má vždy pravdu, lebo má skúsenosť – jeho známy výrok znel – vyhráva sila argumentu, nie veku.

S tým súvisí aj to, že bol ochotný pripustiť, že sa mýlil. Povahou bol cholerik, plný energie, výbušný typ, ktorý vehementne zastával svoje postoje. Asi aj preto sa mu stávalo, že sa niekedy dostal do názorových sporov. Pre mňa osobne ostane veľkým vzorom v tom, ako bol schopný odpustiť a prosiť o odpustenie, keď zistil, že sa proti niekomu previnil. Trápilo ho to, nevedel spať a musel sa tomu človeku ospravedlniť. Aj ja som zažila to, že sa mi môj otec ospravedlnil. Dnes mám dojem, že to bola najsilnejšia výchovná lekcia, akú som mohla dostať. Duchovná zrelosť sa dosahuje cestou pokory. A hoci môj otec nebol navonok typom tichého, krotkého človeka, po ceste pokory išiel a učil sa jej. V nedeľu mal kázeň na biblický verš: *Vezmite na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom, a nájdete odpočinutie pre svoje duše.* (Mt 11, 29) V tejto kázni poprosil o odpustenie všetkých ľudí, ktorým ublížil. A v stredu zomrel. Išť cestou pokory, učiť sa od Majstra Ježiša a usporiadať si vzťahy so svojimi blíznymi je pre mňa aj v tomto období výzva.

Ako si naňho aj na moju maminku spomínam, po celý život bol obklopený mladými ľuďmi, vyhľadával ich spoločnosť, mal ich rád. Mladí ľudia sú budúcnosťou nášho zboru, cirkvi, spoločnosti. Tak tomu veril a preto im dával svoj čas a pozornosť. Dlhé spoločné rozhovory formovali nielen ich budúcnosť, ale súčasne ovplyvňovali aj nás, jeho deti. Vyrašťať v tejto atmosfére bolo zvláštnym požehnaním pre mňa a mojich bratov.

Jedna z najranejších spomienok siaha do veku celkom malého, možno 3-ročného dieťaťa. Je večer, sme spolu len my dvaja, otec a ja a on ma učí, ako sa mám pred spaním pomodliť. Niet asi jednoduchšej modlitby: Pane Ježišu, ku tebe idem usínať v postieľke vo sne. Amen. ■

Rubriku Misia redakčne pripravuje
JURAJ INSTITORIS v spolupráci s VLADIMÍROU VRAJOVOU.

Kurz Kairos

Leto a jeseň sú pre nás najvyťaženejšie mesiace, a preto sme vďační, že za nami modlitebne aj prakticky stojíte. Verím, že nasledujúce riadky budú pre vás povzbudením, lebo na tom, čo robíme, máte podiel s nami.

NOVINKY OD LACHOVCOV

ROMAN LACHO

Kairos a PEM

Kurz Kairos je mobilizačný kurz pre každého kresťana a prvýkrát sme sa s ním zoznámili minulý rok v septembri. Cestou z Budapešti sme napísali vo vlaku email, kde sme požiadali hlavnú kanceláriu na Filipínach o licenciu začať Kairos prekladať do slovenčiny, aby sme mohli čím skôr mať tento kurz aj na Slovensku. Vyše mesiaca sme nedostali odpoveď a keď sme začali byť netrpezliví, tak sme sa ozvali Stefanovi a Helge, o ktorých sme vedeli, že pomáhali rozbiehať Kairos v Čechách. Oni veľmi promptne reagovali a Jojo (Brenkus) sa so svojou mamou Lýdiou pustili do prekladu Kairosu.

S Jojom sme snívali o tom, že by bolo úžasné mať v roku 2019 náš prvý slovenský kurz Kairos. Ale na to, aby to bolo možné, bolo treba splniť veľa krokov a veľa vecí by muselo zapadnúť nadprirodzene do seba. Nadprirodzené „náhody“ sa dejú, keď sa Boží ľud modlí a postí. A tak prišla ponuka od európskej letničnej siete, či chceme zorganizovať misijný dvojtyždňový tréning Pentecostal European Mission (PEM), ktorého súčasťou by bol aj kurz Kairos.

Posledné dva týždne v auguste nás tak čakala akcia roka – PEM 2019, ktorej súčasťou mal byť aj prvý kurz Kairos na Slovensku a po slovensky. Modlili sme za to, aby bolo na kurze 20–30 ľudí a 10 ľudí na zvyšku PEM kurzu. Nakoniec na Kairos bolo 25 účastníkov a 15 ľudí na PEM misijnom kurze. Kairosu sa zúčastnili aj ľudia, ktorí nemajú povolanie odísť na zahraničnú misiu, lebo cieľom toho kurzu nie je ľudí vyslať na misiu, ale dať ľuďom biblický základ Božieho plánu na záchranu ľudstva. Po skončení kurzu si každý absolvent mohol urobiť aj kurz facilitátora. Túto príležitosť využilo 20 ľudí, za čo sme nesmierne vďační, lebo na rok 2020 plánujeme urobiť minimálne desať kurzov, na ktorých budeme potrebovať mnohých lektorov. PEM kurz už bol veľmi silno orientovaný na zahraničnú misiu.

Počas deviatich dní nám prednášalo 8 lektorov z celého sveta na rôzne témy, napríklad, evangelizovanie moslimov v Európe, história misie, starostlivosť o misionárov, krátkodobé misijné výjazdy a iné. Ja s Jojom sme túto konferenciu mali na starosti, a tak to pre nás, okrem počúvania, bolo aj

o prekladani, plánovaní a vyzdvihovaní ľudí z letiska.

Stará Turá

Na Starú Turú sme prvýkrát dostali pozvanie ešte v roku 2018 a po hľadaní dátumu sme dostali príležitosť tam ísť poslúžiť 9. 12. 2018. Ja som sa pozrel do kalendára a nič som tam nevidel, a tak som sľúbil, že tam pôjdeme. Problém nastal, až keď som o tom povedal Barči, a ona ma vysmiala, že vtedy má termín pôrodu a Dakota má narodeniny. Takže som to musel pre pokoj v rodine zrušiť. Následne sme našli voľný termín až v septembri, a tak, keď prišiel čas, sme sa vybrali do Starej Turej. Ja si ni-

torí sú oveľa dlhšie v službe ako ja. Som vďačný, že Boh ma nenecháva v šticu a že predtým mnou vyrovnáva cestu ešte pred tým, ako sa jej moja noha dotkne.

Pastorálka začala otváracou kázňou jedného chlapíka z Austrálie, ktorý mal takmer osemdesiat rokov a približne polovicu života prežil na misii. V ostatnom čase bol pastorm v zbore, ktorý dával niekoľko miliónov dolárov ročne na misiu po celom svete. Môj adrenalín stúpol o 100%, keď som si uvedomil, že moja prednáška o našej službe v Lower Brule, bude nasledovať po tejto masakrálne dobrej kázni. Odovzdal som sa do rúk Božích a asi hodinu som rozprával. Pastori mali aj nejaké

Stará Turá

Na českej pastorálke

kdy nejako veľmi nezisťujem kam to vlastne ideme a aká tam bude situácia, lebo väčšinou mi stačí vedieť, do akej denominácie ideme. Tentokrát to bola Cirkev bratská. Boli sme veľmi povzbudení láskou akou nás prijali.

Ráno na nedeľných bohoslužbách som kázal o svojom hľadaní identity v Bohu a poobede sme mali prednášku v kultúrnom dome, ktorej sa zúčastnili ľudia z rôznych kresťanských spoločenstiev a aj nekresťania. Bol to veľmi náročný deň, ale zároveň sme spoznali ľudí, ktorí nám znova potvrdili to, že Slovensko je pripravené vyslať misiónárov do zahraničia.

Misijná pastorálka v Česku

Z tejto akcie som bol asi najviac vystresovaný. Lebo jedno je prísť niekam do zboru alebo na festival a rozprávať náhodným ľuďom, čo Boh robil, a iné je postaviť sa pred českých pastora, z ktorých niek-

otázky, ale bolo veľmi ťažké vyčítať z ich tváří, aký z toho mali pocit.

Po skončení som kompletne spotený išiel na izbu a povedal som si, že asi ma už do Čiech nikdy na žiadnu podobnú akciu nezavolajú. Jediné, čo ma tešilo bolo, že to nebola slovenská pastorálka, a že ak som si zavrel niekde dvere, tak to aspoň nebude na Slovensku. Z mojej prednášky som mal totiž pocit, že to bolo také neusporiadané, bez hlavy a päty, bez pointy. Pravda je, že sa mi často stáva, že po skončení rozprávania si už vlastne ani nepamätám, čo som hovoril, lebo ma Boh viedol a dával mi myšlienky, pre mňa chaotické, ale pre poslucháčov ako keby veľmi systematicky poskladané.

Počas nasledujúcich dní za mnou chodili rôzni ľudia a hovorili mi o tom, ako k nim Boh hovoril počas mojej prednášky, a to nebolo iba preto, aby ma potešili. Jeden chalan za mnou prišiel a v rukách držal telefón a ipad a povedal, že sa ho Boh

dotkol a že mi chce niečo dať a nič vzácnejšie so sebou nemá ako sú tieto dve veci. A tak ma poprosil, aby som to prijal ako dar. Nikto nevedel, že pol roka pred tým som si do svojho plánovača napísal, že keď budem mať príležitosť, tak by som si chcel kúpiť iPad, aby som ho mohol využívať pri kázaní a podobne.

Samozrejme, peniažky som na to nemal, a tak som na to pomaly aj zabúdal. Ale Boh nezabudol a znova mi ukázal, že on sa stará nielen o naše duchovné bytie, ale aj o to fyzické. Koniec koncov ma až tak netešilo to, že som dostal iPad ako to, že Boh sa znova dotýkal srdca ľudí skrze svojho nedokonalého služobníka.

konferencii som prešiel na model osobných stretnutí s potenciálnymi misionármi.

Neal sa posledných tridsaťsedem rokov venuje starostlivosti o misionárov a povzbudzuje zbory, aby nielen posielali misionárov do celého sveta, ale aby sa zbory stali takými vysielajúcimi zbormi, ktoré sa budú starať o misionárov, ktorých vyšlú.

Nealova návšteva prišla presne v čase, keď na Slovensku, ako misijná sieť diskutujeme o tom, že potrebujeme nejakú organizáciu, ktorá by pomohla zborom správne vyselať. Neal mal príležitosť sa stretnúť s ľuďmi, ktorí sa chystajú na misiu, ale aj s tými, ktorí si prechádzajú procesom návratu. Počas tých šesťnásť dní mal štrnásť osobných stretnu-

Návšteva Neala Pirola

Návšteva Neala Pirola

V mojich plánoch na rok 2019 bola aj jesenná konferencia so zahraničným misiológom. Keď som sa na jar 2019 stretol s Patrikom Higginsom a rozprávali sme sa o misii, tak som mu medzi rečou spomenul, že čítam knihu od Neala Pirola o návrate misionárov do rodnej zeme. On mi na to hovorí, že pozná Neala osobne. Keď sme sa o niekoľko mesiacov stretli znova, povedal mi, že písal Nealovi a keď Neal počul, čo Boh koná v oblasti zahraničnej misie na Slovensku, tak sa vyjadril, že by veľmi rád prišiel niekedy v októbri. Hneď som začal uvažovať o misijnej konferencii, na ktorej by mohol byť Neal hlavným rečníkom. Ale keď som videl kalendár akcií na jeseň, povedal som si, že sa toho na jeseň chystá už veľa a že musím nájsť nejaký iný spôsob, ako návštevu Neala s jeho manželkou využijeme.

Vypracoval som podrobný plán na šesťnásť dní, ktoré mal Neal stráviť na Slovensku. Z idey o veľkej

tí s ľuďmi, šesť špecializovaných misijných stretnutí a deväť verejných akcií. Okrem Bratislavy bol aj v Banskej Bystrici a v Košiciach.

Sme veľmi vďační za príležitosť, že sme tu mohli mať takúto svetovú kapacitu v oblasti misie. Tak tiež som povzbudený, že kľudne môžete mať cez osemdesiat rokov a nemusíte sedieť doma pred telkou, alebo v čakárni u doktora, ale môžete byť použítí aj v pokročilom veku na budovanie Božieho kráľovstva na tomto svete.

PS: Ak sa chcete pridať k pravidelnej modlitebnej podpore našej rodiny, napíšte nám na romanhawran@gmail.com a my Vás budeme bližšie informovať.

Ak by ste nás chceli finančne podporiť, prosíme na účet SK7211000000002622206125.

Ďakujeme! ■

EVANJELIUM PRE NAJCHUDOBNEJŠÍCH

LENKA BORKOVÁ pochádza z Jalovca pri Prievidzi a momentálne pôsobí v Banskej Bystrici, kde študuje grafiku na Akadémii umení. Od roku 2012 je členkou Komunity sv. Egídia, ktorá je v slovenskom prostredí zameraná predovšetkým na pomoc ľuďom bez domova. O jednotlivých aspektoch tejto služby a o šírení evanjelia medzi najchudobnejšími sa s Lenkou rozprávala VLADIMÍRA VRAJOVÁ.

Ako a s akým cieľom vznikla Komunita sv. Egídia?

Komunita sv. Egídia je kresťanské laické hnutie, ktoré vzniklo v roku 1968 v Ríme, keď sa mladý študent Andrea Riccardi spolu so svojimi kamarátmi rozhodol, že bude žiť evanjelium v praxi. Študenti pritom vychádzali zo známych veršov z Matúšovho evanjelia, kde Ježiš hovorí: *Bol som hladný a dali ste mi jesť, bol som smädný a dali ste mi piť...* Táto biblická pasáž je dodnes „hybnou silou“ celej Komunity. Jej zakladatelia sa neuspokojili iba s čítaním Biblie a modlením, ale chceli priniesť evanjelium na rímske periferie – ktoré by som prirovnala k dnešným osadám – kde trávili čas s deťmi a sirotami, ktoré v podstate vychovávala ulica a ktorým sa nik nevenoval. Táto prvá komunitná služba sa postupne pretransformovala do tzv. Školy mieru, celosvetového projektu, ktorý je zameraný práve na pomoc deťom v najchudobnejších oblastiach sveta.

Ako sa dostala Komunita sv. Egídia na Slovensko a ako si sa o Komunitu dozvedela ty?

V prvom rade treba povedať, že zakladatelia Komunity neplánovali založiť celosvetové hnutie, napriek tomu Komunita sv. Egídia dnes pôsobí vo viac ako sedemdesiatich krajinách. Tento spôsob medzilidskej pomoci sa šíril postupne a úplne prirodzene. Rovnako sa Komunita dostala aj na Slovensko: skupinka vysokoškolských študentov bola oslovená touto službou v zahraničí, a tak ju v roku 2008 rozbehla aj

na Slovensku v Bratislave. Odtiaľ sa Komunita rozšírila do ďalších miest, a síce do Banskej Bystrice, Nitry, Ružomberka, Topoľčian, Košíc a do Sereče. Čo sa mňa týka, ja som sa o Komunitu (konkrétne o tej v Topoľčanoch) dozvedela na strednej škole, a to vďaka dievčatám zo zdravotnej, ktoré boli do tejto služby zapojené. Myšlienka ísť medzi bezdomovcov ma nadchla, takže som dlho neuvažovala a zapojila som sa do tejto aktivity. Musím však priznať, že spočiatku som pomoc ľuďom bez domova vnímala veľmi povrchné, považovala som to za niečo originálne, bola som zvedavá, ako to bude prebiehať, dychtila som po nových skúsenostiach. Až neskôr som si uvedomila, že ide o niečo hlbšie – vidieť v týchto ľuďoch Krista. Nevymysleli sme nič nové, nasledujeme Ježišov príklad a robíme to, čo robil on pred dvetisíc rokmi. Až keď som toto pochopila, mohol Boh skrze Komunitu formovať môj charakter.

Ako konkrétne vyzerá vaša pomoc ľuďom bez domova?

Momentálne som súčasťou Komunity v Banskej Bystrici, tak popíšem naše aktivity v tomto meste: stretávame sa každý štvrtok popoludní v Kostole sv. Alžbety, navaríme čaj a kávu, urobíme chlebíky, niekedy upečieme aj koláč. Pred tým, než ideme do „terénu“, sa modlíme a chválime Boha žalmami i vlastnými slovami. Na modlitby prichádzajú aj ľudia z ulice (niekedy ich príde viac než nás), a potom vyrážame do mesta. Našou pravidelnou

zastávkou je železničná stanica, kde je vždy veľa „uličníkov“ (ako ich voláme), a okrajové časti Bystrice, kde sa nám podarilo nadviazať kontakt so skupinkami Rómov. Okrem pravidelných štvrtkových akcií organizujeme jarné a letné pikniky alebo vianočný obed. Ten sa koná pár dní pred Štedrým večerom a nesie sa v duchu rodinnej atmosféry – pre ľudí bez domova pripravíme kapustnicu, šalát, rezeň, koláčiky, nechýbajú ani darčeky (jedlo, teplé oblečenie, topánky), rozhovory, hudba, špeciálna predvianočná omša a podobne. Keď spolu sedíme okolo prestretého stola, vidím, ako sa stierajú rozdiely medzi chudobnými a „bohatými“. Ježiš je ten, kto prišiel na túto zem, aby slúžil a daroval spasenie všetkým a bez rozdielu. Preto sme si rovní.

Sú ľudia bez domova otvorení aj rozhovorom o Bohu?

Áno, títo ľudia sú na duchovné veci veľmi citliví. Ja sama som častokrát veľmi zahanbená, keď ich vo štvrtok večer počujem modliť sa. Našou prioritou pri stretnutí s nimi je predovšetkým evanjelium žiť cez skutky lásky, ale im ho aj odovzdávať počas rozhovorov.

Ľudia na ulici pravidelne zažívajú, že ich ostatní obchádzajú, vyhýbajú sa im, zazerajú na nich, možno sa ich aj boja. To, že za nimi niekto príde, prejaví o nich záujem, má pre nich pripravené milé slovo, ponúkne im chlebík a kávu, je prvá vec, ktorá ich osloví, lebo na to nie sú zvyknutí. A my im potom môžeme

Vianočný obed s ľuďmi bez domova

povedať, že za tým je evanjelium a Kristus.

Čiže hlavným cieľom Komunity nie je iba materiálna pomoc týmto ľuďom...

Presne tak. V žiadnom prípade nechceme suplovať prácu sociálnych pracovníkov, nám ide predovšetkým o vzťah s týmito ľuďmi, pričom materiálna pomoc je len nástrojom pri nadviazovaní a budovaní tohto vzťahu. Ľudia, s ktorými sa každý štvrtok na ulici stretávam, sa postupne stali mojimi priateľmi, a to je ten hlavný dôvod, prečo sa na štvrtky vždy veľmi teším. A rovnaké to je aj na druhej strane: keď som išla

za tebou, stretla som na námestí svojho kamaráta z ulice Peťka, ktorý mi povedal, že sa veľmi teší na štvrtok, že vďaka nám má dôvod žiť. Toto je primárny cieľ Komunity – ponúknuť ľuďom bez domova priateľstvo, úsmev a milé slovo.

Mohla by si na záver zovšeobecniť dôvody, prečo sa ľudia najčastejšie dostanú na ulicu? Na základe svojich skúseností.

Myslím si, že tou najčastejšou príčinou sú zlé rodinné vzťahy. Manželia sa rozvedú, majetok je napísaný na manželku, manžel zostane na ulici. Rodičia prepí-

šu byť na svoje deti, deti sa ho rozhodnú predať, rodičia sa musia odsťahovať, ale nemajú kde. Tieto príbehy znejú neuveriteľne, ale počas posledných siedmich rokov, odkedy pôsobím v Komunitě, som si ich vypočula už veľmi veľa. Za tou najväčšou biedou v spoločnosti sa najčastejšie skrývajú disfunkčné rodiny a až potom exekúcie, hazard alebo alkohol. Práve preto je pre nás budovanie priateľstva s ľuďmi bez domova také dôležité. Ich život vo väčšine prípadov stroskotal na vzťahoch, a rovnako na vzťahoch – s ľuďmi a predovšetkým s Bohom – môže byť obnovený a znova vybudovaný. ■

Zomrel Ján Valach

20. novembra 2019 zomrel v Antverpách slovenský organový virtuóz, skladateľ a dirigent Ján Valach. V 60-tych rokoch vyučoval kompozičné predmety na Konzervatóriu v Žiline, kde ako prvý uskutočnil organové výchovné koncerty u nás.

V tomto období dirigoval aj spevokol Cirkvi bratskej na Cukrovej v Bratislave.

V roku 1971 emigroval a žil v Belgicku, kde založil a dirigoval Antverpský komorný zbor. Bol dirigentom Kráľovskej flámskej opery v Antverpách, opery v Gente, umeleckým šéfom a dirigentom Kráľovskej oratoriálnej spoločnosti Arti vocali Antwerpen. Po revolúcii viackrát koncertoval na Slovensku.

TRADIČNÉ VIANOČNÉ ZAMYSLENIE

MIROSLAV KOCÚR
(Teológ, publicista.)

Chcel som sa ho na všeličo popýtať, aby som stihol pochopiť aspoň trochu z toho, čo ma čaká. Mali sme aspoň pri pohľade zďiaľky podobnú životnú cestu, rozhodnutia aj ich dôsledky. Pokračovania a nezmýšľané dôsledky, ktoré priniesli nečakané rozuzlenia aj zauzlenia. A bol tam aj jeden človek, ktorý to všetko spájal, ale vlastne rozdeľoval. Nie náš spoločný nepriateľ, ale niečo také. Lebo jeho záujem o život človeka je vlastne vždy toxický. Zničujúci, deštruktívny. Oberá o energiu, dôveru, schopnosť či ochotu niečo – „čokoľvek“ potom vôbec začať. A už vôbec nie zmysluplne dokončiť. Preto uvažujem o tom, ako to je vlastne s ľuďmi, ktorí nikdy nič nechceli tvoriť. Len chceli všetko kontrolovať, aby si potvrdili svoje vlastné konanie a vnímanie reality. Aby sa naplnili ich predsudky a kalkulácie ohľadom toho, akí sú všetci ľudia rovnakí. A skazení, a že všetko a všetkých si treba kúpiť. Alebo predať. A potom stačí už len jedno. Mať a užívať si to, čo mám doma. Vo svojom vrecku a bruchu.

Aj rok 2019 sa zapíše do našej pamäti ako rok, ktorý nedáva zmysel. Očakávania verejnosti prekonal Zuzana Čaputová. Nečakane, ale presvedčivo vstúpila do prezidentského paláca, aby ako tichá sila zneistila mocných mužov, ktorí ju nepoznali. Na vine bol marketing a peniaze, ktorí však mali aj iní a vo väčšej miere. Ale predsa. Musí nám to dávať zmysel. Že sme vedeli, že sme to vraveli, že to muselo byť jasné.

Sme v zajatí našich predstáv a doterajších skúseností. Aj keď sa zamýšľame nad posolstvom Vianoc. Trochu vyčerpaní posolstvami o najlepších ponukách ostávame navení, lebo nevyšiel čas.

Na stíšenie, na rozhovor, na návštevu, na telefonát. Ja som na jeseň ostal zaskočený, lebo jeden rozhovor som odkladal a už ho nestihnem dobehnúť. Dotyčný zomrel.

Nečakane v nemocnici, po operácii, ktorá nijako nesúvisela s ničím a neohrozovala ho na živote. Len to tak vyšlo, že zomrel. Nečakane.

Dožil sa vysokého veku.

A tak sa predsa ukázalo, že isté očakávania sa nedajú naplniť. Lebo človek koná samostatne a Boh vie písať rovno aj na krivých riadkoch. Príbeh Herodesa, ktorý si všetko chce podchytiť, aby sa potom zbavil malého dieťaťa, je paradigmou zlyhávajúceho kalkulu moci. Boh je vždy iný a jeho cesty sú cestami, ktoré sa neočakávane kľukatia alebo vyrovnávajú. Ako chceme veci vidieť, tak ich vidíme.

Mať dôveru, že nový rok prinesie niečo dobré, je preto opäť prehnaným očakávaním. Budeme sa naďalej báť, budeme vnímať hrozby migrantskej krízy, klimatickej krízy aj primitivizmu, ktorý zamoruje stále intenzívnejšie verejnú debatu. U nás doma, v Európe aj v Amerike. A vôbec. Svet sa vybral čudnými cestami a nevidno východiska.

Vianoce sú odpoveďou na ľudský kalkul. Je to vždy inak. Boh vstupuje do sveta jednoducho a inak. Herodesov kalkul nevychádza, lebo je jednoducho zbabelý. Zbabelstvo odeté do kráľovského rúcha pôsobí smiešne. Zvlášť, keď opakovane prehráva.

Nájdime si preto čas na rozhovory a návštevy, ktoré dlho odkladáme. Ja som to nestihol a je mi to ľúto. Bol to vzácny človek. Zavolała mi jeho manželka, že sa často o mne rozprávali, a že ma mal rád. Som mu dlžný tieto milé slová. Aj ja som ťa mal rád Milan, a veľmi som sa s tebou ešte chcel rozprávať. Už sa to nepodarí. Nájdite si aspoň vy čas na ľudí, s ktorými sa chcete porozprávať. O ostatné sa už niekto postará. ■

KRÍŽOVKA

„Vzdelanosť je schopnosť....“

Autor: Peter Kailing	Chem. zn. cínu	Svokra	Mláďa nepárnoko- pytníka		TAJNIČKA	Ruská rieka	Šéf, vedúci	Šatstvo	Záhady
Vyššia číslovka				Umelý človek Čínske muž- ské meno	•				
Útlak, poroba					•				
POMÔCKY Sliz, Oil, Totem, Re, Aga	Hlien				•	Pracuj na poli			
	Slieď					Oblak			
(Sú) na monopočet. mieste				Rozum	•		Čes. pred- ložka Zn. kilocou- lombu		
Ani Jeden				Súmrak, mrkanie Presne	•			Šviháci	Ženské meno
Osobné zámeno			Väčšmi 2000, rím.		•				
Rámik					•		Popevok Usaď sa		
	Sadze	Dosiahnuť Miroslav (dom.)			•	Vidina			
Zn. kilometra			Talian. súhlas Lietanie		•	Turecký pán (st.) Zn. el.-voltage			
Olej (angl.)				Ponechá si Kartársky výraz	•				Citoslovce veselosti
Nesúvislá					•				
Indián. kmeňový symbol.					•	Juh (čes.)			

Tajnička krížovky z RELAXU Dialóg č. 11/2019.

Korene šťastia sa nachádzajú tam, kde našlo domov NAŠE SRDCE.

Vyriešenú tajničku krížovky z tohto čísla posielajte e-mailom alebo poštou na nižšie uvedené adresy:

svatava@swanmail.sk, DIALÓG, Sadová 28, 900 51 ZOHR do 5. 1. 2020. Nezabudnite nechať na seba kontakt (meno, telefón, adresa).

Správneho riešiteľa všetkých úloh odmeníme reprezentačnou obrazovou publikáciou z vydavateľstva Media Svatava.

Správne odpovede z tohto čísla uverejníme v Dialógu 1/2020.

Stranu pripravil Peter Kailing

Zapojte sa aj vy do tvorby Dialógu: svatava@swanmail.sk, v diskusnom fóre na: www.dialog.cb.sk, písané na adresu redakcie.